

SLOVENSKI Jadran

KOPER, PETEK 24. FEBRUARJA 1956

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETNO V. ŠT. 9

Izhaja vsak petek. Posamezna št. 10 din. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrtletna pa 130 din. Za inožemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja. Tek. rač. pri Kom. banki v Kopru 65-KBI-Z-181.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ulica 26, telefon štev. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Rokopisov ne vračamo.

S prve konference Zveze komunistov koprskega okraja

ZA RAZVOJ SOCIALISTIČNIH ODNOsov SMO V PRVI VRSTI ODGOVORNI KOMUNISTI

Portorož, 22. februarja. Danes dopoldne se je začela v dvorani Palace hotela prva konferenca ZK koprskega okraja. Dejstvo, da so se ob tej priložnosti prvih zbrali delegati vseh osnovnih organizacij ZK novega koprskega okraja na svoje delovno posvetovanje, daje konferenci izreden pomen. Na dnevnem redu konference so mnoga pereča vprašanja, ki nakazujejo neposredno naloge komunistov na vseh področjih družbenega življenja.

Razen delegatov so se udeležili konference tudi mnogi gostje, med njimi član Izvršnega komiteja CK ZKS Stane Kavčič, član CK ZKS Boris Zihelj, Vlado Kozak in Branko Babič, član Izvršnega sveta LRS Julij Beltram, sekretar CK ZKS Nova Gorica Tine Remškar, član OK ZKH Pulj Vanja Vranjica in drugi.

Zbrane goste in deležate je pozdravil sekretar začasnega komiteja ZKS Koper Albert Jakopič-Kajtimir, na kar je konferenca začela z delom. Po izvolitvi delovnega predsedstva in komisij ter sklepa konference, da se ne čita poročilo organizacijskega sekretariata, ker so ga delegati dobili že 10 dni pred konferenco in seznanili z vsebino, je podal svoje poročilo sekretar začasnega komiteja Albert Jakopič-Kajtimir.

V uvodnem delu svojega poročila je sekretar začasnega komiteja OK ZKS Koper tovarniš Albert Jakopič-Kajtimir govoril o izrednem ugledu, ki ga ima socialistična Jugoslavija v svetu in dejal med drugim:

**ZAVEDATI SE MORAMO,
DA SI SAMI REŽEMO
KRUH**

»Napredne sile v svetu — in smo v te veruje človeštvo! — ocenjujejo stalno razširjanje in počlabljvanje jugoslovanske socialistične demokracije tako ugodno, da moramo predvsem v tem iskati vzrok za ta naš veliki ugled v svetu. Škoda je samo v tem, da se mnogi naši komunisti ne zavedajo tega, kar so dobro razumeli glede razvoja naših socialističnih odnosov na gospodarski osnovi že premognuti ugledni opazovalci. Če bi namreč tudi vsi naši komunisti v vsakem novem zakonu, uredbi ali ukrepnu videli in razumeli tisto rečeno nit, ki neprestano vodi k čim

popolnejšemu družbenemu upravljanju vseh naših javnih stvari in k sodočanju slednjega našega državljanja, se pravi, k dejanski oblasti najširših delovnih množic, tedaj bi menda le verjeli, da si pri nas prav te delovne množice res že same režejo kruh, in ko se bodo tega docela zavedale in se tudi navadile organiziranega in demokratičnega upravljanja, si bodo rezale čedalje boljši — ne pa čedalje slabši kos kruha.

Ko se bodo pri nas tega zavedali vsi komunisti, bodo še vse naše stvari hitreje in bolje naprej. Ko pa se bodo tega zavedali vsi naši delovni ljudje, bodo znale na primer tudi naše delovne množice hitro in ostro obračunati z vsemi takšnimi družbenimi škodljivci, ki danes po naših podjetjih, zadružah in drugod še nekaznovano dela skodo skupnosti ter tako v občo škodo vlečejo voz našega skupnega blagostanju nazaj.

Menim, da je predvsem v takem spoznanju naše stvarnosti rešitev

uganke o dejansko velikem ugledu socialistične Jugoslavije v svetu.«

Ko je sekretar okrajnega komiteja poročal o delu okrajnega komiteja, občinskih komitejev in osnovnih organizacij v preteklem letu, pri čemer je analiziral narejene napake, je najprej spregovoril

O NUJNOSTI IDEJNO POLITIČNEGA IZOBRAŽEVANJA

»Ker je poročilo organizacijskega sekretariata zajelo skoro vse pane naše družbene dejavnosti, bi se v tem poročilu omejil predvsem na tiste ključne probleme in smernice za njihovo reševanje, ki jih moramo v bodoče z vso odgovornostjo upoštevati, če ne želimo biti mi komunisti nekakšen ukazujoci štab in tudi operativa, temveč da bomo to, kar bi morali biti — učitelji množice v beža za socialistično izgradnjo in napredek. Ko sem dejal učitelji množic, sem imel v mislih predvsem to, da moramo v zunastopajočem obdobju narediti za

ideološko izgradnjo naših komunistov mnogo več kakor doslej.«

»Naši ljudje pa čutijo potrebo in so že jen izobrazbe, samo mi smo z okrajnim komitejem vred temu delu posvečali premalo pažnje. Sicer smo imeli najrazličnejše seminarje, tečaje, predavanja itd., toda vse to je bilo po navadi preveč usmerjeno le na reševanje konkretnih vprašanj, namesto da bi dajali našemu kadru predvsem znanje za razumevanje osnov politike Zveze komunistov, saj brez teh noben član Zveze komunistov pri vsej svoji predanosti in dobrni volji ne more doumeti mnogih naših ukrepov, zaradi česar tudi ne ve, kaj mora braniti in proti čemu naj se bori. Komuniste bo usposobilno za zavestno socialistično akcijo le globoko spoznavanje osnovnih zakonitosti našega družbenega in gospodarskega razvoja, naših smotrov in prizadevanj v zunanjih in notranjih politiki. Le z spoznajenjem marksističnih osnov jih razni pojavi in ukrepi v gospodarstvu, notranji in zunanjih politiki ne bodo vrgli iz tira, le tako oboroženi jih bodo

Sekretar OK ZKS Koper Albert Jakopič - Kajtimir začenja konferenco

znali tolmačiti, hkrati pa se bodo tako naučili boriti se bolj proti vzrokom kot šele proti posledicam, ki jih povzroča delovanje takoj objektivnih kot subjektivnih ostankov preteklosti, razen tega pa moramo pri nas obvladovati še najraznovrstnejše sovražne dejavnosti in vplive, ki so za naš obmejni okraj posebno znancilni.«

Biti moramo pobudniki in usmerjevalci vsega dela

»Zato je boj za ideološko izgradnjo in socialistično usmerjenost ena izmed osnovnih nalog v organizacijah Zveze komunistov na vseh področjih družbenega udejstvovanja. Nedvomno je v kompleksu nalog, ki jih imamo pred nami, to področje eno najvažnejših, pa tudi najtežavnejših. Najtežavnejše je po eni strani zato, ker bo zahtevalo dokaj neumornega in do skrajnosti potrežljivega dela, po drugi strani

pa zato, ker čutimo na vseh področjih dejavnosti naših komunistov pomankanje orientacije v tej smeri. Predvsem pa manjka tiste globoke odgovornosti, ki bi jo moral imeti vsak komunist na svojem delovnem mestu, odgovornosti za ves nadaljnji razvoj socialistične miselnosti in odnosov. Vzemimo za primer naše »Svobode! Vodijo jih komunisti. Pa ne vem, če je katera — in to so delavska izobraževalna društva! — posvetila prednost političnemu in strokovnemu izobraževanju našega delavstva. Ne mislim podcenjevati pevskih zborov, dramatskih odsekov in še vrsto drugih dejavnosti, toda za delavca, člana upravnega odbora, delavskega sveta ali zbara proizvajalcev je premo, če zna samo peti. Tudi

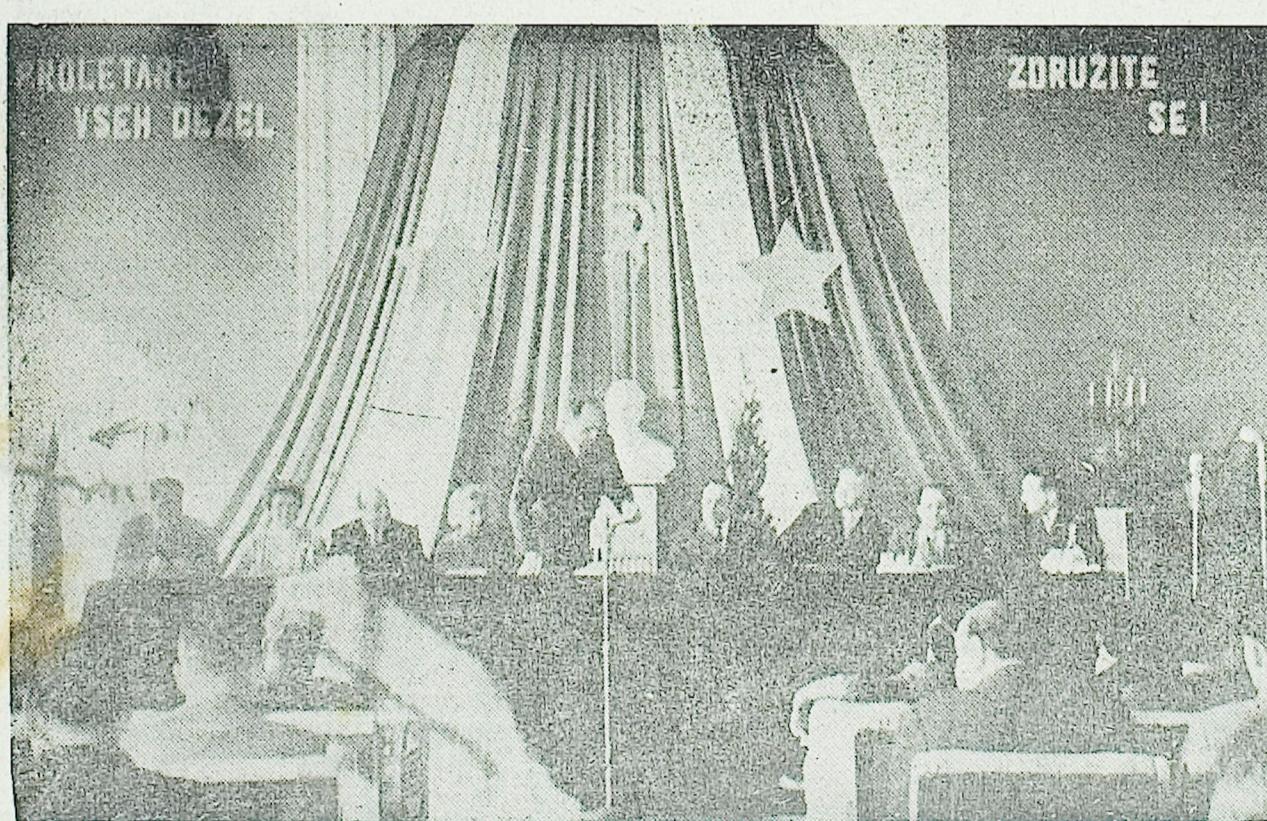
druge organizacije, društva in uprave po podjetjih posvečajo temu problemu dokaj premalo pozornosti. Posebno pa je ta naloga važna na našem področju, kjer imamo v porojevanju mlade industrije opravka predvsem samo z mladimi kolektivi. Povsem napačen je izgovor, češ da je politično in strokovno izobraževanje delavcev po naših kolektivih predvsem stvar sindikatov — čeprav naj bi sindikati res bili organizatorji tega dela — saj moramo stremeti, da izkoristimo za to prepotrebno izobraževanje prav vse organizacijske oblike naše družbene dejavnosti. Povsod pa morajo biti komunisti, ki bodo iniciatorji in usmerjevalci vsakršnega dela na socialističnem formiraju naših ljudi.«

Poslednji delavec naj čuti polno soodgovornost za uspeh svojega podjetja

Med naštevanjem nekaterih napovedi pojavljajočih se na primer stalno opravka s podcenjevanjem tehničnega strokovnega kadra, z odporom proti boljši organizaciji dela, imajoči pojav uravnivočke, nepoznavanja kompetenc delavskih svetov in upravnih odborov. Pri nas pada mnogo krijev za takšne slabosti kaj hitro na birokratizem, pod katerim seveda vedno smatrajo direktorja, okraj, re-

publiko ali federacijo, toda dozdeva se mi, da nevarnost birokratizma s teh strani ni tako velika. Večja nevarnost je za nas v pomankanju odgovornosti in kolektivnega čuta med komunisti v odnosu do vseh ukrepov, ki naj dosegajo rentabilnost vsake dejavnosti na katerem koli področju. Krvlivo bi bilo na primer očitati vodstvu tovarne »Arrigon« v Izoli birokratizem zato, ker je letos neko nedeljo napotil svoj kamion v vas Korte po delavce iz te vasi, da bi raztovorili 2 vagona nenašoma dobrijenih rib, toda noben delavec ni hotel na izredno nedeljsko delo, skratka, ti sicer dobro stimulirani delavci so enostavno prepustili vodstvu tovarne, naj uprava sama brez

(Nadaljevanje na 3. strani)

Delovno predsedstvo konference. Predsednik Svetozar Polič predlaže dnevni red.

Sprečljod POSVETU

Karamanlisova stranka je dobila največ mandatov na splošnih volitvah v novi grški parlament, medtem ko je dobila Demokratska zveza, ki združuje desno in levo opozicijo, večje število glasov. Izid volitev ne preseneča, kajti zmago Demokratske unije v številu glasov so predvidevali mnogi v deželi in v tujini. Izid volitev potem presenečenje le za tiste, ki so pričakovali prepričljivo zmago opozicije. Do te zmage pa ni prišlo v glavnem zaradi tega, ker je bila opozicijska Demokratska unija le začasna skupnost, ki jo je združil volilni boj. Iz uradnih podatkov je razvidno, da je dobila narodna radikalna stranka predsednika vlade Karamanisa 158 sedežev v parlamentu, Demokratska unija pa 142 sedežev. Volitev se je udeležilo tri milijone 156.000 volivcev. Demokratska zveza je dobila milijon 641 tisoč glasov. Radikalna zveza pa milijon 415 tisoč glasov. Večina radikalnih sedežev v parlamentu gre na račun zapletenega volilnega sistema. Karamanis bo te dni sestavil novo vlado, v kateri bodo seveda zopet imeli večno radikali.

Zapleteno posarsko vprašanje je te dni zopet na dnevnem redu francosko-nemških razgovorov. Tukrat se razgovarajo v Parizu. Francosko delegacijo vodi zunanjji minister Pineau, zahodnonemško pa prav tako zunanjji minister von Brentano. V Pariz je prispevala tudi uradna delegacija posarske vlade, vendar je Pineau zavrnil predlog, da bi se uradno udeležil razgovorov. Strinjal pa se je, da lahko posarska delegacija prisostvuje pogajanju kot opazovalec. V francoskih političnih krogih poudarjajo, da so vprašanja, ki jih morajo rešiti, zelo zapletena in da bodo pogajanja trajala več tednov. Ne izključujejo tudi možnosti neuspeha. Francija je sicer pripravljena dovoliti priključitev Posarja k

Nemčiji, toda samo pod pogojem, da bodo upoštevali njene gospodarske koristi v tej deželi. Tu je pa tudi ključ vsega spora, saj je Posarje eno najbolj razvitenih industrijskih področij Evrope in poseduje ogromna bogastva v premogu in železu. Bonnska vlada je sicer pripravljena v tej točki popustiti, vprašanje pa je, do kakšne mere.

Spor med radikali in socialisti v Franciji se je precej zaostril. Radikalni izvršni odbor je namreč obdolžil socialiste, da so potekali sporazum, sklenjen med voditeljem republikanske fronte in po katerem bi moral dobiti položaj zunanjega ministra voditelj radikalov Mendes-France. Toda Mollet ni hotel pri sestavi vlade upoštevati želja radikalov in je Mendes-France ponudil manj pomemben resor — gospodarstvo. Radikali očitajo Molletu, da je to storil na pritisk desnice, ki je zagrozila, da ga ne bo podprla, če bo Mendes-France postal zunanjji minister. Med socialisti so vzbudili ti očitki precejšnje nejedovljivo, saj jih kategorizirajo kot prvi poskus radikalov, da bi javno kompromitirali republikansko fronto, v kateri sta Mollet in Mendes-France na volitvah nastopila enotno. V radikalni stranki pa so izjavo izvršnega odbora sprejeli z zadovoljstvom, saj je okrepila ugled Mendes-Francea, kateremu so zadnje čase očitali, da preveč caplja Molletom in da zaradi tega radikali v vladu samo statirajo.

V Združenih državah Amerike so se premisili glede izvoza orožja na Srednji vzhod. Vlada je namreč preklicala svoj nedavni sklep glede prepovedi izvoza 18 tankov v Saudsko Arabijo in vojaške pošiljke Izraelu v vrednosti 110.000 dollarjev. V ameriškem zunanjem ministrstvu so v zvezi s tem izjavili, da smatrajo ukinitev prepovedi izvoza orožja na Srednji vzhod za lokalno zadevo, ki ne bo vplivala na veliko važnejša vprašanja v arabsko-izraelskem sporu. Zanimivo je s tem v zvezi mnenje ameriškega časopisa New York Herald Tribune, ki piše, da ta sklep ne bo povečal tekmovanja v oboroževanju na tem področju. Kljub vsemu pa celotno ravnanje s prepomočili.

V nekaj vrstah

MOSKVA — Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Andrej Gromiko je izročil turške mu veleposlaniku v Moskvi drugo sovjetsko protestno noto proti spuščanju balonov s turškega ozemja v sovjetski zračni prostor. S temi baloni baje spuščajo razno propagandno gradivo.

SANTIAGO DE CHILE — Poročajo, da so poslali v boj proti uporniškemu oporišču v mestu Iquitos 12.000 peruanskih vojakov. Radio Lima je opozoril prebivalstvo Iquitos, da bodo mesto napadli z ladjami in kopenskimi enotami.

TEHERAN — ZDA in Iran sta podpisala sporazum, da bodo ZDA dobavile Iranu za 12 milijonov dolarjev kmetijskih predelkov. Določeno kolikino živil bodo ZDA dobavile Iranu kot darilo, ostalo pa na dolgoročni kredit.

RÄGUSA (Italija) — Brezposelni kmetijski delavci v Somisu na Siciliji so se spopadli s policijo. Delavci so po mestu demonstrirali proti brezposelnosti. Policia je uporabila solzilni plin.

LONDON — V Londonu so objavili »Belo knjigo« o proračunu britanske vojske za prihodnjih 12 mesecov. Za kopenske enote je predvidenih 479 milijonov funtov šterlingov. Lani so v iste namene določili 484 milijonov funtov šterlingov.

DAMASK — Poročajo, da so sirske obasti odkrile zaroto članov sirske narodne stranke. Baje so hoteli ubiti nekega prvaka socialistične stranske in načelnika generalštaba generala Sukajira. Aretirali so šest članov narodne stranke.

DJAKARTA — Indonezijska vlada je objavila, da namerava odpovedati gospodarske in finančne sporazume, ki jih je leta 1949 sklenila s Holandsko na haški konferenci.

vedjo in s preklicem prepovedi kaže na nespretno in včasih improvizirano zunjanjo politiko ZDA.

Eisenhowerjev veto na zakon o določanju cen zemeljskemu plinu je drugi primer, da je predsednik ZDA odklonil zakon, ki ga je Kongres izglasoval. Z uporabo zakona, proti kateremu je Eisenhower uporabil veto, bi družbe za izkoriščanje zemeljskega plina naprile potrošnikov nove izdatke v znesku ene milijarde dolarjev. Eisenhower se je s tem dejantom že bolj priljubil pri milijonih volivcev, ki prav zdaj pričakujejo njegovo odločitev glede sprejemna kandidature na bližnjih predsedniških volitvah. Teoretično lahko sicer Kongres razveljavlja predsednikov veto in ponovno izglasuje isti zakon, toda z dvetretjinsko večino. To pa je praktično nedosegljivo glede na neugoden odmev, ki je nanj zadel zakon, in zato, ker sta ga oba domova izglasovala z neznatno večino.

Japonski parlament zahteva prepoved poskusov z atomskimi bombarji. Vsem velesilam je poslal posebno spomenico, velesile pa so odgovorile, da se strinjajo z japonskimi ugotovitvami glede nevarnosti, ki jo predstavlja nuklearno orožje za človeštvo. To je vsekakor pozitiven dogodek v mednarodnih miroljubnih prizadevanjih, saj je prvi poziv japonskega parlamenta, ki so ga poslali lani, ostal brez pritrdirnega odgovora.

Morda je ta naslov nekoliko preveč literaren. Izposodili smo si ga namreč iz najnovejšega Ehrenburgovega romana: »Odjuga«. Vendar pa bo nemara le odgovarjal temu, kar mislimo zapisati v teh vrticah.

Odjuga, atjepel, je namreč specifičen ruski izraz. Maja meseca, ko se pri nas na Jadrancu že grejemo na toplem soncu, se prične na ruskem severu taliti led. In sicer najprej v srednjih širinah, nato pa tudi v višjih. Narasla voda z juga se val proti severu, kjer vlada tačas še zima, zato se seveda na široko razlije po okolici. Ta pojav je tipičen predvsem za Sibirijo.

To bi bila odjuga v pravem smislu besede. V prenesem smislu pa bi lahko tudi sedanje popuščanje mednarodne napetosti primerjali z odjugo. Ne samo mednarodne. Tudi v Sovjetski zvezri popušča napetost — kakor je pokazal doseganji potek XX. kongresa Komunistične partije.

Res si ne moremo delati utvar, da ohladitev mednarodnih odnosov sploh ni več možna, vendar pa je razvoj sveta že krenil v pozitivno smer. Samo spomnimo se, kako napeto je bilo na svetu še pred leti. Od Berlina do Koreje in Indokine je divjala hladna vojna, marsikje,

kot prav na Koreji in v Indokini, pa je prešla celo v odkrit spopad. Skoraj ni bilo vprašanja, kjer Vzhod in Zahod ne bi zagovarjala diametralno nasprotnih stališč.

Vendar pa so v senci hladne vojne že brstele klice popuščanja. Že samo dejstvo, da se je po vojni polovica človeštva odresla svojih krompiriranih režimov in v krenila v novo življenje, že samo to dejstvo je odpiralo nove, srečnejše perspektive.

Hladna vojna je že s samim tem izgubila svoje zobe. Novonastale države na azijskem kontinentu se namreč z nekatrimi izjemami sploh niso hotela vključiti v blokovsko politiko. To velja zlasti za tiste države, ki so se razvile na razvalinah Britanskega imperija. Indija se je koj po proglasitvi nedvisnosti postavila na svoje noge, prav tako tudi Indonezija, medtem ko je Burma pretrgala vse zvezze Veliko Britanijo.

Še 1945. je stari Churchill sanjal o absolutni hegemoniji, duhovni namreč, anglosaške civilizacije. Od takrat pa se je marsikaj spremeni. Anglija s svojimi pedesetimi milijoni več ne vzbuja občudovanje sveta, Amerika pa svoje premoči tudi ni več tako gotova kot pred desetimi leti. Na svetovni sceni so se pojavile takšne države kot Kitajska, Indija, Indonezija. Spriče šeststo milijonov Kitajcev se nam zdi včasih Amerika s svojimi 166 milijoni ljudi kar »neznačna«. Indija s svojimi 350 milijoni pa je 7-krat večja od Anglije.

Azijski kontinent je torej sredi XX. stoletja doživel pravo pomlad narodov. Ta razvoj pa se ni omejil samo na Azijo. Medtem so se namreč prebudili tudi narodi Srednjega vzhoda in celo Severne Afrike. Celotno v samem Sredozemlju je prišlo nedavno do pomembnejših sprememb. Anglija je namreč prišla na avtonomijo Cipra, nekoliko pozneje pa tudi na integracijo, se pravi priključitev Malte Veliki Britaniji.

Odjuga je torej zajela že velik del sveta. Če se bo sedaj za trdno uveljavila še v Sovjetski zvezzi, kot lahko pričakujemo po prvih nastopih na moskovskem kongresu, potem je miren razvoj zagotovljen še za dolgo dobo. Nihče ne precenjuje, niti ne podcenjuje najnovejših izjav sovjetskih funkcionarjev. Vendar pa lahko že iz dosedanjih razprav sklepamo, da se je s Stalinovo smrščijo končala ena doba, istočasno pa že začela druga.

Zanimivo je, da so na kongresu z veliko ležernostjo govorili o Stalinu. Ne samo ležerno, vprav pomilovalno. V zadnjih letih svojega življenja je namreč Stalin Sovjetsko zvezo skoraj popolnoma izoliral od ostalega sveta. Le prečesto si imel vtis, da je Sovjetska zveza nekakšno strašilo in da ima zahodna propaganda v tem pogledu marsikaj prav.

Stalinova politika je tudi prisilila zahodni svet, da je skrbel na svojo obrambo. Zanimivo je, da je ideja evropske federacije takoj zaspala, čim je pritisk z Vzhoda nekoliko poleg. Stalinove metode so torej vzbujale strah po vsem svetu. Ne samo zahodnem, tudi vzhodnem.

Zdaj so tudi v Rusiji glasno ob sodili te metode. Seveda bodo potreblja se dejanja, predno se bo svet o tej spremembah tudi zares prepričal. Toda nov veter bo gotovo že kmalu začel blagodejno vplivati tudi na razvoj mednarodnih odnosov. Vendar pa bo najbrže zahodni svet raje počakal na dokaze in nato ocenil, kaj je novega na Vzhodu.

Toda odjuga je že tu. Vendar pa še ni pregnala vseh skrbi iz kosti.

M. O.

Odjuga

PINEAU: »Prav rad ti dam ogenj, dragi kancler — toda kako cigaro — ali vsaj čik — moram pa tudi jaz dobiti...«

ZUNANJE POLITIČNI KOMENTAR »JUGOPRESA« ZA »SLOVENSKI JADRAN«

BONN IN BONNSKA KONVENCIJA

Te dni se je pokazalo še eno »družinsko« nesoglasje v Atlantskem paktu. To ni spor med dve mačnicama pakta okrog tega ali onega nerešenega vprašanja v medsebojnih odnosa, marveč gre za čisto resno nesoglasje med Bonnom na eni strani — in Londonom, Parizom in Washingtonom na drugi — v pogledu tolmačenja pravic in obveznosti, ki jih je prevzela Zahodna Nemčija do posameznih članic Atlantskega pakta in do samega pakta.

Spor je nastal zaradi izjave zahodnonemškega finančnega ministra Fritza Scheffera. S svojo izjavo je namreč ta minister praktično odobil skupno zahtevo Velike Britanije, Francije in ZDA, naj Nemčija še naprej plačuje vzdrževanje zavezniških vojakov na svojem ozemlju. Scheffer je svoje stališče motiviral z mnenjem, da je neopraviljivo, da Zahodna Nemčija poleg velikih izdatkov za formiranje lastne vojske nosi tudi stroške vzdrževanja ameriških, britanskih in francoskih čet.

S to svojo izjavo je zahodnonemški finančni minister že naprej določil stališča bonnske vlade na bližnjih pogajanjih o obnovitvi tako imenovane Bonnske konvencije, s katero je urejen nemški delež za vzdrževanje zavezniške vojske v Nemčiji. Ta pogodba poteče majha meseca letos. Zdi se, da je Bonn s tako objavo svojega bodočega stališča verjetno hotel izdati na Zahodno javno razpravo, ki naj bi pokazala, do kakšne meje bodo v Londonu, Parizu in Washingtonu

uporni in solidarni v obrambi svojih gledišč. Ce je bila to želja Bonna, potem jo je preko svojega ministra Scheffera vsekakor dosegel.

V treh zahodnih državah se je

javil močan odpor proti najnovejšim nemškim zahtevam. Mnenja so, da se ni nastopil čas, ki bi opravičil ukinitev omenjenega dobitnega Zahodne Nemčije. Ona je — tako trdijo v Londonu, Parizu in Washingtonu — v precejšnjem zaostanku s svojo ponovno oborožitvijo in je zato potreben v interesu pravilne razdelitve bremen skupne obrambe v Atlantskem paktu, da še nekaj časa daje svoj delež za vzdrževanje zavezniških čet na svojih tleh. Mnenja so tudi, da Zahodna Nemčija tudi sicer nima moralne pravice, iznašati take zahteve, ker daje samo šest odstotkov svojega narodnega dohodka za obrambo, medtem ko trošita Velika Britanija v ta namen 12, ZDA pa 11 odstotkov svojega narodnega dohodka.

Toda na Zahodu ne ostajajo samo pri objavljanju teh protiargumentov. V kolikor bi Bonn vztrajal pri tej svoji zahtevi, sta London in Pariz že najavila možnost umika svojih čet iz Zahodne Nemčije, medtem ko se v Washingtonu slišijo glasovi o morebitni potrebi revidiranja ameriškega doprinosa za ponovno oborožitev Zahodne Nemčije — ta doprinos pa znaša nad dve in pol milijardi dolarjev.

Toda na Zahodu ne ostajajo samo pri objavljanju teh protiargumentov. V kolikor bi Bonn vztrajal pri tej svoji zahtevi, sta London in Pariz že najavila možnost umika svojih čet iz Zahodne Nemčije, medtem ko se v Washingtonu slišijo glasovi o morebitni potrebi revidiranja ameriškega doprinosa za ponovno oborožitev Zahodne Nemčije — ta doprinos pa znaša nad dve in pol milijardi dolarjev.

Je pa še nekaj resnih vzrokov, zakaj sta London in Pariz vzne-mirila. Londonski »Times« je to

PROTEST TRŽAČANOV

Tržačka podružnica radikalne stranke je na svojem rednem občinem zboru izglasovala resolucijo v kateri protestira proti dodelitvi kolajne za hrabrost zloglasnemu politistu Gaetanu Collotiju. V resoluciji poziva glavni in izvršni nacionalni odbor, da odločno opozorita pristojne vladne organe, da predstavljata to dejstvo žalitev odpornega gibanja, zaradi katerega je bilo mesto odlikovano z zlatim kolajno.

Kovačnicam naše doraščajoče mladine šolam je treba posvetiti vso skrb

(Nadaljevanje s 1. strani)
njih reši to vprašanje 2 vagonov hitro pokvarljivih rib. »Danes je nedelja, torej ne bomo delali!« — ali ni to dejansko birokratičen od-

živiljenju. Posebno visoko cenimo dejavnost takšnih naših družbeno aktivnih učiteljev na vasi.

Vobče pa opažamo pri naših pedagogih - komunistih premo smem

Delegati poslušajo poročilo

nos delavcev do podjetja, za katerega procvit bi moral vsakdo od njih čutiti polno soodgovornost? Ne mislim pa zanikati nekaterih resničnih pojavov samovolje, neupoštevanja delavskih svetov in upravnih odborov s strani naših upravnih vodstev, niti jih podcenjevati, toda ta nevarnost še zdaleč ni tako velika, kakor je anarhosindikalizem, zahteve po najrazličnejših privilegijih in vodorome stihije v naše tovarne. Kajti subjektivne sile izven tovarn so v naših novih komitejih že tako močne, da po potrebi v takšnih primerih že reagirajo in onemogočajo samopasti, izkorisčanje službenega položaja, nepravilne odnose do delavstva itd., čeprav so zaenkrat še dokaj odtrgane od notranjih odnosov med delavstvom glede storilnosti, proizvodnje, discipline itd.«

Zaradi važnih nalog komunistov, ki jih imajo s tem v zvezi, je tovariš sekretar obširnejše govoril o vzgoji mladine in o družbenem upravljanju v šolstvu. Iz tega dela navajamo dva značilna odlomka:

»O pomenu in namenu šolskih odborov je bilo že dovolj povedano in napisanega. Če vemo torej, da so to zelo važni organi družbenega upravljanja, ki naj usmerjajo ves mehanizem v kovačnicah naše doraščajoče generacije, naše šolske mladine, potem mi dovolite samo eno vprašanje: katera vladajoča politična stranka v svetu bi se dopustila, da bi se v tako občutljive in pomembne družbene organe vrnili njeni politični nasproti?«

Če hočemo uspešno vplivati na socialistično vzgojo otrok po naših šolah, moramo komunisti napraviti prelom v dosedanjem odnosu do družbenega upravljanja v šolstvu. **Delo šolskih odborov — to pa je pogosta praksa — se tudi ne sme omejevati zgolj na reševanje materialnih vprašanj, marveč mora predvsem nositi pečat odločilnih usmerjevalnih posegov naprednih krajevnih elementov v šolskih odborih, zlasti glede socialističnega formiranja naše mladine.«**

Res je pa tudi, da imamo objektivne težave z delom našega pedagoškega kadra. Pomanjkanje našega subjektivnega faktorja se sicer z dotorom novih moči postopoma zmanjšuje, vendar pa imamo, zlasti med starejšimi šolnikami tudi takšne, ki se še niso mogli odresti vseh ostankov preteklosti. V takšnih primerih je potrebna po šolah vsa budnost napredno usmerjenih šolnikov, prav tako pa tudi budnost šolskih odborov, ki naj ob slehernem primeru nazadnjaškega podajanja šolske snovi takoj odločilno intervinirajo! Zlasti na večjih šolah, kjer so pogoji za to, naj zažive aktivi komunistov, kar pa naših profesorjev in učiteljev-komunistov ne odvezuje obvez, da aktivno sodelujejo tudi v svojih osnovnih in drugih organizacijah. Sicer moramo priznati, da se vse več prosvetnih delavcev, komunistov in takšnih, ki niso še člani ZK, koristno uveljavlja v javnem

losti, da bi branili pozicije marxizma. Zato njihov pouk ni živiljenjski. Mnogi pedagogi-komunisti ne skrbejo za lastno ideološko izpopolnjevanje, zato nimajo trdnih osnov in radi podlegajo malomeščanskim vplivom. Ker ne spremljajo dovolj našega socialističnega razvoja, zlasti gospodarskega, ne morejo vnašati v vzgojo otrok potrebnih sodobnih elementov, ne prilagajo snovi obstoječemu stanju v naši državi, saj bi na ta način lahko pouk zelo koristno poživili. So primeri, ko gredo mimo profesorja vsa dogajanja pri nas, in ko dijak konča nižjo gimnazijo, ne pozna vsebine razvoja naše narodnoosvobodilne vojne in pomena ljudske revolucije. So primeri, ko absolventi naših srednjih šol ne znajo ocenjevati naprednih in reakcionarnih sil v svetu zato, ker mu tega osnovnega znanja šola ni dala. Takšno stanje bomo ugotovljali vse dolej, dokler bo po naših šolah pri podajanju snovi, zlasti zgodovinske, prevladovala brezidejna, intelektualistična praksa, ne pa moralno-idejna, ki naj bi predvsem oblikovala miselnost dijaka.«

Vprašanje standarda je vprašanje povečanja proizvodnje

V nadaljnjem, posebno tehtnem delu referata, je tovariš Jakopič obširnejše govoril o izvajaju novih smernic v našem gospodarstvu, analiziral narejene napake in nakazoval edino pot, po kateri bomo tudi na našem področju dosegli takšen gospodarski razcvet, ki bo vsem delovnim ljudem omogočil spodbudno živiljenjsko raven. Toda glede izvajanja novih gospodarskih smernic je tovariš Jakopič dejal, da smo pri nas vse preveč obstali zgolj pri diskusiji, zgolj pri deklarativenem odobravanju novih smernic, namesto da bi skušali vsak na svojem delovnem mestu te smernice koncretizirati na svoje razmere. Na daljeval je:

»Nasprotno pa nekateri kar tekmujejo z obljudbam o olajšavah in podporah, ki da jih bodo prinesli novi gospodarski instrumenti, pozabljajoč pri tem, da smo disproporce povzročali deset let, da pa jih čez noč, najmanj pa s kakršnimi koli instrumentom ali dekretom ne moremo čudežno odpraviti. Za to bo potreben prav tako daljši proces — in tovariš Miha Marinko je dejal v Kranju — tudi ne lahak proces, to bo proces, ki bo postopoma izboljševal standard delovne muževne skupnosti in to ne s formalnim dviganjem plač, izkorisčanjem konjunkturne situacije, lovom za konjunkturnim dobičkom, izkorisčajoč pri tem objektivne in subjektivne pogoje, ki često prevladujejo, temveč samo na osnovi dviga proizvodnje, na osnovi pocenitve proizvodnje, izboljšanja kvalitete in z anganžiranjem prebivalstva mest, delavstva po tovarnah in kmetov po vasih, predvsem pa z aktivizacijo vseh naprednih sil pri nas.«

Posebno v našem okraju bodo težave, ker imamo prvič že povsod ogromne apetite po velikih investicijah in proračunih — to so pokazali občinski proračuni in predlogi — in pa vrsto podjetij, ki hitro z investicijami in jemljeno sredstva kar iz obratnih sredstev, če sedaj je še čas, potem pa pridejo instrumenti in se ne bo dalo več! Ko pa pridejo težave zaradi plač, blokiranja računov, tedaj pa iščemo krivce povsod drugod. Včasih dobimo vtis, posebno pri takih podjetjih, ki to delajo po vsem direktivnem pisanju v listih in razgovorih, kot da sedijo v njih ljudje,

ki vodijo takšno politiko povsem načrtno, samo da ustvarijo pogoje za to, da potem lahko pred delavstvom krivijo ves naš sistem, s čimer ustvarjajo pri ljudeh načrtno brezperspektivnost.«

Ko se je nato tovariš Jakopič dotaknil dela upravnega kadra po naših podjetjih, je poudaril, da ni čudno, če imamo še vedno opravka s kriminalom, razsipništvo, anarchizmom v knjigovodstvu, finančnem in materialnem, saj imajo ponokod še vedno črne fonde, ki služijo med drugim za podkupovanje z dragimi darili — vse to pa za »prosperitet« podjetja in za »boljše zvezze«. Nadalje je o tem dejal:

»Nasprotno pa nekateri kar tekmujejo z obljudbam o olajšavah in podporah, ki da jih bodo prinesli novi gospodarski instrumenti, pozabljajoč pri tem, da smo disproporce povzročali deset let, da pa jih čez noč, najmanj pa s kakršnimi koli instrumentom ali dekretom ne moremo čudežno odpraviti. Za to bo potreben prav tako daljši proces — in tovariš Miha Marinko je dejal v Kranju — tudi ne lahak proces, to bo proces, ki bo postopoma izboljševal standard delovne muževne skupnosti in to ne s formalnim dviganjem plač, izkorisčanjem konjunkturne situacije, lovom za konjunkturnim dobičkom, izkorisčajoč pri tem objektivne in subjektivne pogoje, ki često prevladujejo, temveč samo na osnovi dviga proizvodnje, na osnovi pocenitve proizvodnje, izboljšanja kvalitete in z anganžiranjem prebivalstva mest, delavstva po tovarnah in kmetov po vasih, predvsem pa z aktivizacijo vseh naprednih sil pri nas.«

Posebno v našem okraju bodo težave, ker imamo prvič že povsod ogromne apetite po velikih investicijah in proračunih — to so pokazali občinski proračuni in predlogi — in pa vrsto podjetij, ki hitro z investicijami in jemljeno sredstva kar iz obratnih sredstev, če sedaj je še čas, potem pa pridejo instrumenti in se ne bo dalo več! Ko pa pridejo težave zaradi plač, blokiranja računov, tedaj pa iščemo krivce povsod drugod. Včasih dobimo vtis, posebno pri takih podjetjih, ki to delajo po vsem direktivnem pisanju v listih in razgovorih, kot da sedijo v njih ljudje,

Iz poročila organizacijskega sekretariata Okrajnega komiteja ZKS na konferenci Zveze komunistov okraja Koper:

O »SLOVENSKEM JADRANU« IN NOVINARJIH

O našem listu:

Slovenski Jadranci imajo razmeroma nizko število naročnikov. Za to je več vzrokov. Prvič je list razpolagal s tako maloštevilnim kadrom, da se zavoljo tega ni mogel bolj razmahniti; ukrenili smo potrebno, da ta naš list kadrovsko okreplimo, mu s tem izboljšamo kvaliteto, hkrati pa privlačnost. Po drugi strani pa naše občinske politične organizacije napram okrajnemu političnemu glasilu niso storile svoje dolžnosti; niso mu pridobivale naročnikov in niso oskrbile dopisnikov. Razen pridobivanja naročnikov je za list važno, da mu pomagamo organizirati tudi redno dopisovanje iz vseh naših krajev, podjetij in zadrug, važno je redakcijo opozarjati na probleme, novice, na bistvene napake v objavljenih poročilih, saj lahko samo s takšnim množičnim sodelovanjem napravimo iz Slovenskega Jadrana list, ki bo res zrcalo in usmerjevalec vsega dogajanja na našem področju.«

Posebno opozorilo velja tudi glede »Uradnega vestnika« Okrajnega ljudskega odbora Koper. To prilogo, ki smo jo uvedli v »Slovenskem Jadrangu«, bi prav tako moral redno spremljati vsak član ZKJ našega okraja, saj si je nemogoče zamisliti kako naj člani ZKJ na terenu tolmačijo delo ljudske oblasti, če tega dela ne spremljajo.

O odnosu do novinarjev:

Reči pa je treba tudi nekoliko besed o mnogih primerih nepravilnih odnosov terena napram novinarjem. Oni lahko v interesu vse družbe opravljajo svojo poklicno dolžnost dobro in pravilno le ob maksimalni pomoči vseh faktorjev, na katere se obražajo za podatke, pojasnila in včasih celo zgoril za orientacijske informacije o zadevah, o katerih potem niti ne pišejo. Dogaja pa se, da nekateri odgovorni tovariši goje zelo škodljive predsdanke, če da sploh nočerjo imeti posla z novinarji. Dogaja se, da zaradi nerdenosti enega novinarja nekateri naši tovariši principi sploh nočerjo več sprejemati novinarjev, kar je pogost primer v podjetjih, o katerih si je nekoč neki novinar drznil objaviti negativno oceno. Treba se je zavedati, da spada odkrivjanje nepravilnosti splošnega pomena med osnovne službene dolžnosti novinarja, kar pomeni konstruktivno javno kritiko, le-to pa morajo predvsem vsi člani ZK sprejemati disciplinirano in brez vsakršnih poznejših groženj in represalij napram posamežnim novinarjem ali celo napram listu, ki o prizadetih niso objavili zgolj slavoslov. Če kdorkoli smatra, da mu je v listu ali radiu namerno ali nénamerno storjena krivica, naj po zakonu ali radiu namerno ali kakorkoli zahteva popravek, res pa je zelo nazadnjaško na takšne stvari nepravilno reagirati.

Naši politični listi in radio so javne tribune, ki naj jih sleherni komunist pošteno in vsestransko podpira!

Uredimo najprej to, kar imamo, ustvarimo si sredstva iz obstoječih kapacitet

»Sicer moramo ugotoviti, da smo tudi tu že naredili korak naprej, a ne zadostuje samo inšpekcija, če tu ne bodo komunisti v upravnih odborih, delavskih svetih in ostalih upravnih organih kot zavestni faktor naredili vsega, da tako delo in take ljudi onemogočijo. Našemu preprostem delavcu — in to izkorisčajo taksi ljudje! — ni težko z demagoškimi parolami o vi-

obvestili. Ali pa ustvarijo za milijonske vrednosti zaloge takšnega blaga, ki ima monopolni značaj. Ko pa nastopijo zaradi tega v podjetju finančne težave in ko dobijo delavci samo 60 do 80-procentne plače, pride med njimi seveda do negodovanja. Krivci nastali težav pa brž usmerijo to godrjanje proti »nemogočim« uredbam. Na žalost imamo med takimi ljudmi tu-

vajati v vsakodnevni praksi. Živeti bi hoteli bolje vsi, delamo pa delamo pa do jansko manj, kakor pa pred vojno, pa naj bo to v industriji ali na vasi. Našim ljudem je prišlo že v navado, da zabavljajo čez naš standard, v isti senci se pa silno čudijo standard na Zadaru, pri tem pa pozabljajo na nepopisno bedo milijonov brezposelnih, pozabljajo, da se tam dela več kot pri nas, da smo mi zaradi premajhne delavnosti prav tistih, ki zabavljajo, še globoko pod evropskim povprečjem storilnosti in kvalitete, pozabljajo, da noben instrument ali dekret, še manj pa vsa sovražna gesla skupaj ne morejo dvigniti standarda pri nas. Edina rešilna gesla se namreč: delajmo mnogo več, mnogo bolj štedimo, gospodarimo z razpoložljivimi sredstvi bolj pametno, gradimo le v okviru možnosti in s sredstvi, ki smo jih že ustvarili, ustvarjamo čim večjo, toda čim cenejšo proizvodnjo, to pa spet s čim manjšim številom delovne sile, borimo se za disciplino v podjetjih, borimo se proti nepoštenju, kriminalu in razsipništvu, hkrati pa pomagajmo našim množicam razumeti, da je vprašanje standarda predvsem vprašanje dviga proizvodnje in storilnosti!«

»Uredimo najprej to, kar imamo, ustvarimo si sredstva iz obstoječih kapacitet, rešimo mnoga važna vprašanja, ki nam bodo jutri zavirala nadaljnji razvoj! V gospodarstvu moramo čimprej dovršiti podjetja v izgradnji. Pričetí pa ne smemo nobenih novih velikih investicij, razen takih, ki so hitro po-vračljive.«

(Nadaljevanje na 4. strani)

Tovariši Albert Jakopič, Stane Kavčič, Branko Babič in Anton Ukmar v razgovoru pred začetkom konference

sokem dobičku utemeljiti najrazličnejših sumljivih transakcij, ali pa jih prepričati, kako koristno bo, če bodo še to in to gradili. Imamo pa tudi posameznike, in to na vodenstvenih mestih, ki najemajo milijonske kredite, ne da bi delavski svet ali upravni odbor o tem sploh

di komuniste. V svojem lokalizmu in ozkosti ne vidijo tudi posledic, ki jih povzročajo s svojim ravnanjem. Pri nekaterih takšnih ljudeh je razširjeno mnenje, da se njih naši zakoni, uredbe in smernice ne tičajo. Nove gospodarske smernice bomo morali z vso doslednostjo iz-

Za boljšo bodočnost koprskega okraja

(Nadaljevanje s 3. strani)

Zatem je v zvezi z dejanskim izvajanjem novih gospodarskih smernic in v zvezi z reševanjem perečega stanovanjskega vprašanja na našem področju, navajajoč konkretno primere, — na to pa se bo naš list obširneje povrnil še kdaj pozneje — tovariš sekretar zelo kritično osvetil družbeno škodljiv način poslovanja naše gradbeni operative in projektantov, ki vse preveč stremijo po neupravičenimi dobički. To ruši napore naprednih sil, ki se že na široki fronti borijo za splošno varčevanje in za splošno pomenitev. Kot poseben problem pa je navedel nekatere naše projekante, ki imajo premalo občutka za skupne napore, varčevanje itd.

»Marsikje si ambiciozni projekti s čim bolj »izvirnimi« konstrukcijami postavljajo spomenike ne glede na ceno gradnje, izmišljajo si razne »variante«, delati se mora vse tako, kot oni zahtevajo, drugače ne dovolijo gradnje. V naši zakonodaji pa, žal, še ni predpis, po katerem bi tudi oni odgovarjali za neekonomične gradnje,

da ne rečemo o njih, da gre včasih skoraj za skrupsula.«

Stanovanjske probleme, pa tudi razvoj šolstva, gradnjo bolnišnic, ambulant itd., je postavil tovariš Jakopič za primer, kako naj na koprskem področju takšna nujna komunalna vprašanja vsklajajo z razvojem industrije, namesto da bi gojili nerealne težnje po gradnji novih tovarn.

Med drugimi vprašanji glede hitrejšega in boljšega izvajanja novih smernic v gospodarstvu je razen proizvodnje tovariš Jakopič posebno poudaril vlogo delavskoga samoupravljanja po naših podjetjih:

»Pri naporih, ki čakajo naš tehnični in vodstveni kader, bodo morali predvsem pomagati delavski sveti in upravni odbori. Ti morajo biti kot predstavniki kolektiva najmočnejša opora tehničnemu kadru, in obratno, uprava in tehnični kader morata usposobiti delavsko sveto in upravne odbore, da bodo znali s konkretnimi argumenti tolmačiti ukrepe med delavci takoj, da bodo spoznali koristno za kolektiv in skupnost.«

Po odselitvi dela italijanske narodnosti manjšine

Najavojoč okoliščine ob odselitvi dela italijanske narodne manjšine z našega področja v atmosferi takšnega zamejskega pritiska, da so mnogi njeni pripadniki strokovnjaki organizirano, nenadno ter po izvršenih sabotažah na naših strojnih kolektivno odšli iz naših tovarn, je tovariš sekretar izrekel vse priznanje našim domačim, pomlajenim delovnim kolektivom, ki so z vzgledno požrtvovanostjo brž demantirali vse sovražne napovedi, po katerih naj bi se proizvodnja v naših tovarnah zaradi tega odhoda ustavila, pri nas pa zavladala splošna zaskrbljenost in brezperspektivnost. »Naši delovni ljudje so vse te nakane preprečili, saj so po odhodu italijanskih specjalistov celo presegli prejšnjo proizvodnjo in kapacitet. Najboljši odgovor pa je priznanje kvalitete našim proizvodom na svetovnih tržiščih.«

O NEKATERIH ŠKODLJIVIH OSTALINAH V MENTALITETI NAŠIH LJUDI

O nekaterih škodljivih ostalinah v mentaliteti naših ljudi, o katerih je tovariš Jakopič podal širšo analizo (o tem vprašanju bomo objavili obširnejše izvlečke v eni naših naslednjih številk), je poudaril, da so pravzaprav voda na mlin vsem tistim iridentističnim elementom, ki bi hoteli pri nas še ribariti v kalnem. Ob analizi teh ostalin v mentaliteti naših ljudi in pa vseh mogočih akcij socialistični Jugoslaviji sovražnih tuji političnih struj, ki delujejo proti nam po radiu, časopisu, s pomočjo cerkve, sorodstvenih zvez, maloobmognega prometa itd., se je tovariš Jakopič precej zadrljal na neutemeljenosti ene izmed osnovnih sovražnih parol na našem področju. Gre za parolo o »preganjanju« italijanske manjšine v Jugoslaviji. O mnogih odseljeneh italijanskih družinah, ki so podlegle takšnemu umetnu ustvarjenemu pritisku z druge strani meje je dejal, da so bile te enostavno žrtve, ki so združeni italijanski reakciji potrebne zgolj za »corpus delicti«, za »dokaze« o »preganjanju« in »nasilstvu« nad italijansko manjšino pri nas. Pri drugem delu italijanskega življa, ki se je odselil, pa je prevladalo nezadovoljstvo zaradi našega ukinjanja privilegijev, ki jih je v vseh pogledih imela italijanska manjšina za časa fašizma in tudi še pozneje pri nas — na račun absolutne etnične večine Slovencev na tem ozemlju. Pri nadaljnjem delu italijanskih odseljencev pa je vplivalo na odselitev tudi uvajanje socialističnih odnosov pri nas, tako med italijansko manjšino, kakor obenem in v enaki meri seveda tudi med slovenskim prebivalstvom.

Na vse to je tovariš Jakopič dejal, da morejo edino enakopravni odnosi — saj nam to kaže tudi boj za take odnose v mednarodnem merilu — roditi ustvarjalno sožitje med

ljudmi pri nas, ne glede na njihovo nacionalno pripadnost.

Spriče nekaterih še obstoječih tendenc po superiornosti italijanskega jezika na tem ozemlju, kjer je včina absolutno slovenska, je tovariš Jakopič navedel naslednjo primer:

»Nam je n. pr. docela jasno, da je recimo za ameriške Slovence edino pravilno njihovo stališče glede tega: hočemo biti dobri državljanji USA, hkrati pa ostanemo še naprej Slovenci. Takšno njihovo stališče odo-

UVAJAMO ENAKOPRAVOST NE GLEDE NA NARODNOST

»Z iztekom roka za izseljevanje po določilih Memoranda pa lahko ocenjujemo položaj tako, da je na našem ozemlju preostali italijanski živelj v osnovi pozitivno usmerjen na pošteno delo, na pošten zasluge pri nas, predvsem pa na vse pravice in dolžnosti, ki jih ima do te države in do našega socialističnega razvoja vsak državljan socialistične Jugoslavije. Glede njihovih pravic, ne pa predpravic, so pripadniki italijanske

nacionalne manjšine lahko povsem gotovi, da jih bodo v polni meri lahko uživali, od njih samih pa je odvisno, da s svojim deležem to podpro.

Trenutni pripadniki italijanske narodne manjšine, ki so ostali v naši državi vsej zastraševalni kampanji z druge strani, so že morali imeti dovolj vzrokov za to, da so ostali na naši strani. Ti vzroki so predvsem v spoznanju, da je naš jugoslovanski odnos do narodnih manjšin dejansko enakopraven, saj daje slehernemu pripadniku narodne manjšine prav vse tiste pravice in možnosti, kakor domačemu prebi-

valstvu. Ti pripadniki italijanske narodne manjšine pa sami prav dobro vedo, da nihče njihovih sonarodnjakov, ki so se odselili čez mejo, ni zapustil Jugoslavijo pod jugoslovenskim pritiskom ali zaradi »krivice«, ki da bi se jim pri nas godile. To želim poudariti zlasti spriče nedavnih iridentističnih izpadov vodje italijanske socialistične stranke Nenija, ki je — očito za svojo predvoljivo potrebe — dne 15. januarja t. l. v Trstu z vso socialistizmu škodljivo demagogijo in potvarjanjem dejstev skušal kaziti razvijajoče se dobre so-sediske odnose med nami in Italijo.«

Kmetijstvo ima pri nas vse pogoje za razvoj, neizkorisčene

Iz obširnega zaključnega dela v poročilu tovariša Jakopija objavljamo naslednje vobče zanimive odlomke:

»Še pred nekaj leti visoko pod predvojnim nivojem zaostala kmetijska proizvodnja je po teh ukrepih, ki so kmeta predvsem ekonomsko stimulirali, skoraj že dosegla predvojni nivo. Sredstva ki jih je država vložila v obnovo podeželja, elektrifikacijo, male asanacije, šolstvo, bolništice, disperzije, razne regrese, kot n. pr. za umetna gnojila, semensko službo itd. — vse to je našemu kmetijskemu prebivalstvu ustvarilo neprimerno boljše pogoje kot pred vojno. Če omenimo še monopolni položaj, ki je ustvarila naša dosedanja usmerjenost v izgradnjo bazične industrije ter s tem v zvezi nastajajoči novi industrijski centri, po-

nesti povečanje proizvodnje, a kar je najvažnejše, tudi osvoboditev človeka.«

ODLOČNA PREORIENTACIJA V DELU NAŠIH ZADRUG BO KORISTNA PREDVSEM ZA KMETA

»Kmetijstvo ima v našem okraju, da ožrega koprskega področja ne omenjam, povsod velike možnosti. Samo treba se je obrniti k njemu in se orientirati nanj z isto borbenostjo in zainteresiranostjo kot na tovarne. Zadruga in razvoj kmetijstva nam mora biti prav tako blizu kot tovarna. V pospeševanju kmetijstva moramo videti prav tako bogate možnosti dohodkov, obenem pa še naprej ustvarjati vse pogoje za izgradnjo takšne industrije, ki bo imela za osnovno svojo lastno surovinsko bazo. Razvijanje živinoreje, sadjarstva, mlekarstva kakor dalje ovčarstva, ki nam je v teh desetih letih pretežne orientacije na dotacije in investicije, gradnjo novih tovarn itd. skoraj propadlo, pa tudi razvoj najraznovrstnejšega obrtništva — to so tiste gospodarske veje, ki lahko tako imenovanim »zaostalim« krajem omogočajo najbolj zdrav napredok in razvoj. V bistvu glede teh naših krajev ne gre toliko za zaostalost, kakor za dejstvo, da so izgubili svoj gospodarski center, ki pa ga danes že nadomešča razstočne industrijsko zaledje, dalje Reka in tudi novi domači centri, ki se ustvarjajo. Razen tega vodijo preko našega okraja močne prometne žile v jadransko turistična središča, ki zahtevajo vsako leto večje prehranske fonde ter pomenijo tudi dobro tržišče za najrazličnejše obrtništvo in druge domačje izdelke. Ti pogoji ustvarjajo našemu zadružništvu, našim lokalnim organom na teh področjih možnosti najširše iniciativne, izkorisčanje vseh lokalnih virov, iskanje vseh skritih rezerv in sproščanje iniciative ljudi, ki naj, usmerjena po socialističnih silah, krepi in kollektivni duh na vasi, krepi in širi zadružno zavest. Razvijanje takšnih obrtniških dejavnosti bo v zadrugah po eni strani bogatilo družbene fonde, pomagalo kmetu pri dvigu proizvodnje, krepilo bo osnovo za dvig standarda kmetu in delavcu, po drugi strani pa bo onemogočalo šumarske špekulančne, v tem ko bo precejšnjemu delu odvijne delovne sile olajšalo vrnilitev iz tovarn na kmetije in jim tamkaj omogočalo dober zasluge. Obenem pa bo takšno razvijanje obrtniške dejavnosti v zadrugah dopolnilo kmeton, ki jim dohodi lastne proizvodnje ne da dohodko za preizvajanje. Taka široka gospodarska dejavnost, ki naj se organizira v vsaki zadrugi, pa bo pomenila preusmeritev tudi v tistih zadrugah, ki so doslej videle vir dohodkov samo v trgovini, gostilni, ali lesu, ki ga imamo posebno na našem področju že itak premalo, skratka v nekmetiški dejavnosti. Odločna preorientacija v smeri kmetijstva in razvijanje drugih panog, ki kmetijstvu neposredno koristijo, bo zadrugo približala kmetu ter jo okrepla z novim članstvom. V večjih zadrugah, ki zajemajo širša področja, pa naj se zato, da bodo kmetje čim laže

sodelovali in odločali, organizirajo po večjih vseh zadružni pododboji. Stvar socialističnih sil pa je, da zagotovijo soddolčanje in vsklejanje interesov takšnih pododbojov z interesi celote. Taki pododbori bodo koristni predvsem zato, ker bodo znali hitreje uvidevati specifičnosti posameznih vasi, opazirati zadrugo na probleme in hitreje odpravljati pomanjkljivosti ter mobilizirati še neizkorisčene možnosti naše vasi.«

DRŽAVNA POSESTVA MORAO POSTATI VZOR SOCIALISTIČNIH OBRATOV

»Ob teh nalogah pa nam seveda ne bo dovoljna opora samo zadruga brez organiziranih socialističnih sil na vasi. Zato moramo okrepiti naša državna posestva, ki morajo postati vzor socialističnih obratov, okrepiti pa tudi Socialistično zvezo, ki se prav sedaj pripravlja na volitve, povečati pa moramo tudi naš vpliv v vseh družtvih in organizacijah, ki delajo na vasi.«

NOVI DAVČNI PREDPISI USTVARJAVAJO KMETIJSTVU BOLJE POGOJE ZA NAPREDEK

Glade novih predpisov o davkih in taksah pa je tovariš Jakopič poudaril, da s temi ukrepi ne gre za pritisk na kmeta, saj bodo s temi dajatvami ustvarjeni sklad, ki bodo še posebno s pomočjo države kmetijstvu samo ustvarjali boljše pogoje za napredok.

»Posebno predvidena mehanizacija bo razbremenila skrbni mnoge kmetovalce, ki že danes kot n. pr. v Šmarjah, težijo za združevanje kmetijskih posestev in strojno obdelavo, ki jim bo ob pomanjkanju delovne sile omogočila višjo in cenejšo proizvodnjo, to pa ob mnogih manjših naporih.«

»Posebno predvidena mehanizacija bo razbremenila skrbni mnoge kmetovalce, ki že danes kot n. pr. v Šmarjah, težijo za združevanje kmetijskih posestev in strojno obdelavo, ki jim bo ob pomanjkanju delovne sile omogočila višjo in cenejšo proizvodnjo, to pa ob mnogih manjših naporih.«

Ob novih ukrepih pa se posebno za zadružništvo odpirajo nove perspektive. Zmanjšanje industrijskih investicij bo sprostilo in ustvarilo večje rezerve najrazličnejšega materiala (cement, gradbeni les itd., ki ga doslej ni bilo v dovoljni meri) ter s tem ustvarilo možnosti graditve najrazličnejših zadružniških objektov (sušilnic, skladišč, silosov itd.). Pomoč ki jo bodo lahko zadruge z mehanizacijo nudile svojim članom, ker je ta neobdvalevana, dalje pa jo nudile tistim gospodarsko šibkejšim nečlanom, ki jih bodo škušali močnejši zaradi obdavčenja vprežne živine izkorisčati z visokimi cenami uslug, bo prav gotovo pospešila vključevanje novega članstva, s tem pa tudi kreplja zadružništvo, seveda v pogojih nadaljnje razvijanja socialističnih odnosov v zadrugi sami in kmetijski proizvodnji sploh.«

Kot so delegati sklenili že dopoldan, so v popoldanskih urah nadaljevali svoje delo po komisijah. Razpravljali so o obeh poročilih in razčlenjevali nakazana vprašanja. Povsed je vladalo razgibanje delovno vzdušje, zlasti pa je bila živahnata razprava v komisiji za ideološka vprašanja.

Ker komisije do časa, ko je šel naš list v tisk, še niso končala z delom bomo o njihovem delu in o zaključkih konference poročali v naši prihodnji številki.

Gosti in delegati pred konferenco

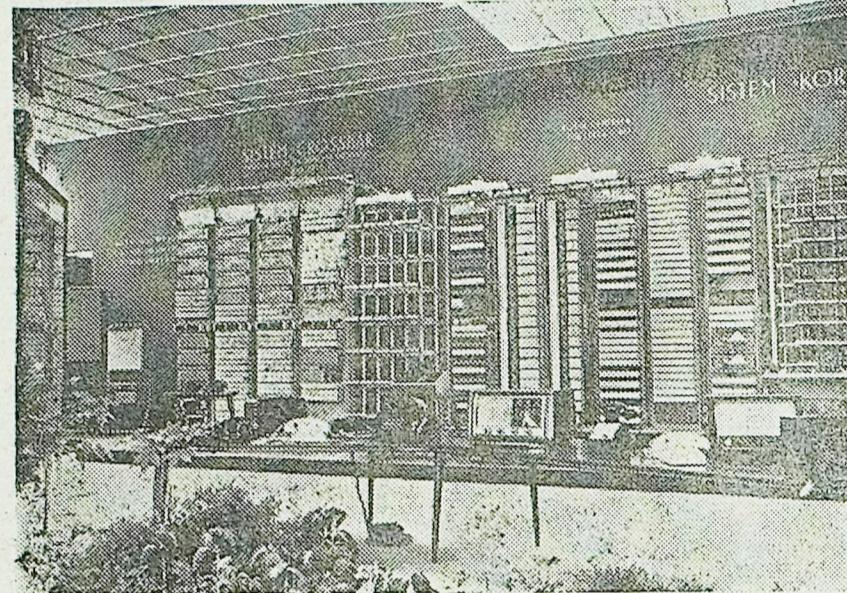
brava tudi ameriško državno vodstvo. Globoko pa sem prepričan, da bi ameriško državno vodstvo v nobenem primeru ne odobravalo stališča slovenske izseljenske manjšine, če bi se to stališče glasilo podobno stališču nekaterih pripadnikov italijanske narodne manjšine pri nas, ki bi radi, da bi zaradi enega samega italijanskega preddelavca v naši tovarni na stotine Slovencev v tej tovarni moralno z njim občevati v jeku narodne manjšine.«

Nato pa je tovariš Jakopič pozval deležate na konferenci, naj se borijo v tem pogledu za prave socialistične odnose s pozicij zdravega nacionalnega ponosa, hkrati pa ustreznega spoštovanja pozitivnega dela pripadnikov italijanske nacionalne manjšine, ki je ostala pri nas:

»Saj imamo prav med pripadniki italijanske nacionalne manjšine tudi dokaj svetlih primerov, saj imamo med njimi takšne, ki jim je jugoslovanski družbeni razvoj iskreno pri sreču, predvsem zato, ker vidijo v njem vse najčistejše elemente socialistizma. Ti pozitivno in res napredno usmerjeni pripadniki italijanske nacionalne manjšine so se n. pr. naučili slovenščine, ker so smatrali to v duhu pravih socialističnih odnosoš za potrebo — pri vsem tem pa so vasi. Samo taka rešitev more pri-

O razvoju PTT stroke

Z novo upravno teritorialno razdelitvijo je danes na območju koprskega okraja 35 poštnih uradov. S tako velikim številom krajevnih pošt se ta okraj uvršča med poštne najmočnejše okraje, saj pride en poštni urad na 2971 prebivalcev. Kljub temu, da pošto v večini primerov prevažajo s potujočimi poštami po železnicu, je PTT podjetje uvedlo poleg železniških prog tudi dve avtobusni, in sicer na relaciji Koper—Sežana in Koper—Gračišče—Šočerga. To omogoča, da

»Iskrin« paviljon na zagrebškem velesejmu

lahko dostavijo dnevno časopisje na področju vseh pošt isti dan, le v nekaterih širših dostavnih okoliših pošt-dvakrat, trikrat, odnosno štirikrat tedensko.

Teleprinterjev je v koprskem okraju 5 in to v Kopru, Piranu, Sežani, Postojni in Ilirske Bistrici, telefonskih central pa 35. Njihova kapaciteta je 1312 možnih telefonskih priključkov, sedaj pa je vključenih le 836 telefonskih naročnikov, to je 0,8 telefonov na 100 prebivalcev.

Vsa ta poštna sredstva sedanje mu živahnemu političnemu, gospodarskemu in družbenemu življenju v koprskem okraju ne zadoščajo. Zato predvsevojo perspektivni načrti, znatno povečanje vseh PTT kapacitet. V tej zvezi so že sklenjene pogodbe s Tovarno za elektrotehniko in precizno mehaniko Iskra v Kranju za dobavo novih

telefonskih central, ki bodo imele v Kopru 600 priključkov, v Izoli in v Piranu pa 200, v Portorožu 100, v Škofijah 30 in v Sečovljah 10 priključkov. Sistem teh novih avtomatskih telefonskih central je najmodernejše vrste in je zasnovan na principu križnega spajanja zvez. Njegovi stikalniki delujejo na osnovi stikanja kontaktnih peres na križišču navpičnih in vodoravnih koordinatnih vzvodov. Kontakti na stikalnikih so srebrni. V primerjavi z mehanskimi izbi-

Slovenija dobila drugo omrežno avtomatsko telefonsko skupino, ki bo vezana z brezščeno telefonsko napravo z Ljubljano. Taka brezščna naprava, izdelek Instituta za elektrozveze v Ljubljani, že deluje v avtomatski omrežni skupini Ljubljana in je vključena na relaciji Ljubljana—Bled. Z njo bo omogočena telefonskim naročnikom omrežne skupine Koper direktna zveza z vsakim telefonskim naročnikom v omrežni skupini Ljubljana. Tako bo n.pr. Ladjevna v Piranu lahko direktno klicala Železarno na Jesenicah brez posredovanja poštnega urada. Pričakujemo lahko, da bodo vsa ta dela zaključena v prihodnjem letu. V Kopru pa bo preje potrebno še urediti nove poštne prostore. Lokacija za koprsko poštno zgradbo je že določena in v kratkem bodo začeli kopati temelje.

Lani je podjetje za PTT promet v Ljubljani izboljšalo telefonsko linijo Ljubljana—Postojna—Koper, letos pa bodo nadaljevali z delom na liniji Koper—Portorož ter kablirali krajevna omrežja v Kopru, Izoli, Piranu in Portorožu. V letošnjem načrtu dela imajo tudi gradnjo in adaptacijo poštnih prostorov v Kopru, Izoli, Piranu, Portorožu in v Sečovljah, ob koncu leta pa montiranje telefonskih central v Izoli in Piranu.

Posebna novost v delu pošt pa bo uvedba poštno-hranilniške službe pri vseh poštnih uradih, kar bo v veliki meri vplivalo tudi na nadaljnji razvoj turizma in gostinstva v koprskem okraju.

Franc Dobnikar

Za zdravo sadno drevje

Lep in urejen sadovnjak je ponos zadruge in vsakega privatnega kmeta. S kakšnim ponosom razkazuje svoje sadje napreden sadjar obiskovalcem, ki jih zanimajo napredki. Skoda le, da imamo še vedno veliko takih sadjarjev, ki se ne zanimajo, da bi svoje sadno drevje v zimskem času dobro očistili mahu, lišajev in starega luba ter nato poškropili.

Sadno drevje je v nekaterih predelih koprskega okraja (Brkini) ena izmed vaših gospodarskih panog. To se je pokazalo lani, ko je bilo vse drevje dobesedno preobloženo z res lepim sadjem. Sadjarji tega predela so dobili lepe denarje za sadje. Ker ima skupnost pri tem svojo besedo, je izpeljek zakon o varstvu rastlin, ki obvezuje vse lastnike in zakupnike zemljišč, državna posestva in zadružne organizacije na področju OLO Koper, da do konca marca 1956 opravijo v svojih sadovnjakih sledeča varstvena dela:

1. Posekat morajo vsa suha sadna drevesa in tista, ki se sušijo;
2. Pomladiti morajo opešano sadno drevje ter znižati previsoke krone;
3. Očiščiti zdravo sadno drevje suhih vej in razredčiti pregoste krone;
4. Ostregati z drevja mah in lišajev ter odstraniti z dreves in nasadov vse suhe in gnilne plodove;
5. Poškropiti okuženo sadno drevje.

Za škropiljenje je na razpolago dovolj škopov kot: Rumesan, Rumesan-Olej, Kreosan, Parapin in žveplenno-apnenica brozga. Navodila, kako se ta škopiva uporabljajo, imajo vse kmetijske zadruge.

Škropiljenje je treba organizirati preko zadružnih škopilnih ekipo. Sadjarji naj takoj pristopijo k delu, dokler je za to čas. Občinski ljudski odbori naj to delo podpirajo in nadzorjejo.

Kdor škropiljenja ne bo opravil v navedenem roku, bo po omenjenem zakonu kaznovan zaradi malomarnosti.

Semedela se prebuja

O Semedeli pri Kopru dolgo ni bilo ničesar slišati. Vsak otrok si cer ve, da so tamkaj zgradili nekaj novih stanovanjskih blokov, da se Koper pravzaprav širi v ono stran in podobno — o življenju Semedeljanov, o njihovem družbenem življenju in političnem delovanju pa ni bilo nobenega glasu. Znana stvar je, da je v Semedeli vladalo med množičnimi organizacijami precejšnjo mrtvilo — delali sta samo obe osnovni organizaciji ZKS (Semedela-Jušterna) in nekaj malega organizacija SZDL, pa še delo se je omejevalo le bolj na pobiranje članarine in na razpravljanje o kakšnem posebno perečem problemu, ki je navadno zaradi tega razpravljanja postal v ostale še bolj pereč. Mladinska organizacija in organizacija Zveze borcev NOV že od leta 1952, ko sta bili na nekakšno direktivo razpuščeni, sploh nista obstajali. Čeprav je tudi Semedelo in Jušterna zapustilo precej starih naseljencev, pa so se vendarle dosečili novi ljudje. Z zgraditvijo novih stanovanjskih poslopij v Semedeli pa bo še veliko prebivalcev še bolj naraslo. Med novimi naseljenci so brez dvoma skoraj sami ljudje, ki so vajeni aktivnega političnega življenja, ljudje, ki so sodelovali v NOB in so bili tudi ves povojni čas aktivni graditelji nove Jugoslavije.

Letošnje leto so posebno aktivno začeli člani ZKS, ki so uvideli, da tako to ne morejo naprej. Ta sklep se že pozna na delu posebno SZDL, ki ima prav danes svoj letni občni zbor. Sklenili so oživeti tudi mladinsko organizacijo, v to-

prevoz po 2 kubična metra gramozza. Kdor se dela ne bi udeležil osebno, lahko izpolni obveznost s tem, da plača 500 dinarjev za delovni dan. S temi prispevki bo krajevni odbor plačal najeto delovno silo. Določila sklepa tudi dopuščajo osebne zamenjave pri delu, vendar pa ne s fizično slabšo delovno silo.

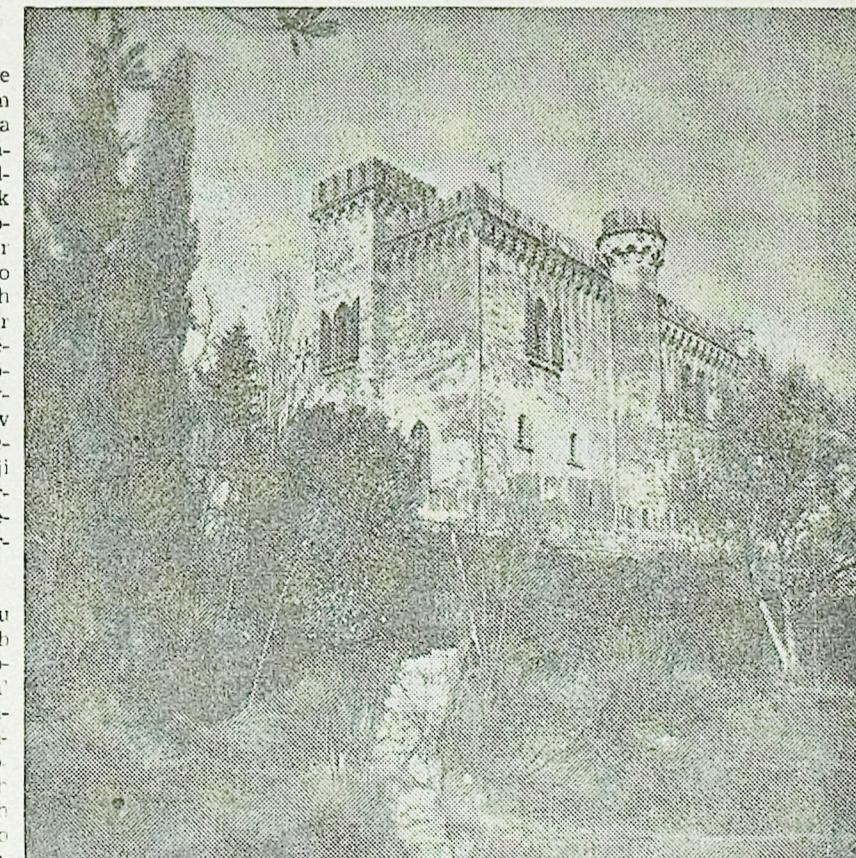
Z uvedbo tega posebnega krajevnega prispevka, ki ga je tudi že potrdil občinski ljudski odbor v Divači, so dosegli dvojni namen. Prvič: popravila potrebine ceste in poti bodo v kratkem popravljene in drugič, pri delu za skupno korist bodo sodelovali vsi prebivalci po svojih zmožnostih. In ne samo to! Krajevni odbor v Matavunu je dal lep vzhled, kako je možno z mobilizacijo lokalnih sredstev in možnosti izvesti dela, ki so nujno potrebna za hitrejši gospodarski razvoj vasi. Na ta način lahko vseki krajevni odbor pomaga reševati komunalne probleme svoje občine z minimalnim trudom in žrtvami. Vsekakor vredno posnevanje!

— r

Iz dela mlađinskih organizacija

Občinski komite ljudske mladine v Ilirske Bistrici je pred kratkim organiziral enodnevni seminar za voditelje osnovnih mlađinskih organizacija in za člane občinskega vodstva. Udeležilo se ga je 57 mlađin in mladincev. Seminarju so prisostvovali med drugim tudi sekretari občinskega komiteja ZK Branko Dovgan ter predstavniki drugih množičnih organizacija. Sekretar Branko Dovgan je seznanil udeležence seminarja s perspektivo gospodarskega razvoja in z uveljavljanjem družbenega upravljanja v njihovi občini. V nadaljevanju seminarja so se mlađinski voditelji pomenili o nalogah mlađinske organizacije pri delu na vasi, o nekaterih problemih društva in o organizacijskih vprašanjih.

Mlađinskega seminarja v Kopru pa se je udeležilo 23 mlađinskih funkcionarjev. Urednik Radia Koper, Branko Gaberšček, je predaval o borbi Jugoslavije za mir. Po zanimivem predavanju so se mlađinci in mlađinke pogovorili o možnostih ustanovitve novih mlađinskih akcijev v podjetjih in ustanovah kopranske občine. V tej zvezi bodo sestavili liste vseh mlađincov, ki še niso vključeni v mlađinsko organizacijo.

Grad v Semedeli

Snežnik se je dvigal...

Potres. Kako vpliva ta beseda na ljudi, ki nimajo vpogleda v dogajanje v naravi. Tisto podmolklo bučanje pod zemljino in nato zibanje ali valovanje zemeljske skorje spravi ljudi iz vsakdanjega življenskega ravnotežja. Če se to dogodi ponoči, kot je bil primer zadnjega potresa v Ilirski Bistrici, je pa še toliko bolj grozljivo.

»Potres! Bežimo!«

To so po navadi prve besede, ki se le s težavo izmotajo iz ust prestrašenih ljudi. Bežimo, toda kam? Stopnice, ki vodijo iz nadstropij v pritličje, se majejo, omet pada s stropov, zidovi pokajo in hreščijo, kot bi jih nevidna velikanova ruka hotela raztrgati in zdrobiti... Le nekaj sekund trajajo sunki, nato se zemeljska skorja počasi umiri. Vendar so že ti kratki trenutki zibanja ali valovanja zapustili težke poškodbe na poslopjih. V teh časih je taka naravna nesreča še bolj občutna. Za več časa zaustavi vse zasnove načrte izboljšanja, ker morajo ljudje popravljati škodo, ki jo je povzročil potres.

Kako je delovala fantazija nekaterih prebivalcev tisto jutro po potresu v Ilirski Bistrici! Več ljudi je pripovedovalo, da so nekateri delavci, ki vstajajo ob treh, da lahko pravčasno pridejo na delo, videli veliko žarečo kruglo, ki je s silovitim šumom prileta skozi ozračje in izginila v daljavi. Tačno nato so slišali močno pokanje, zemlja pa se je stresla... V resnici pa je bila tista »žareča krogla« — stik debelih žic daljnovidna visoke napetosti, ki jih je potres tako zamajal, da so se dotaknile druga druge. Naravno, da je pri tem nastal kratek stik in se pokažal velik plamen...

★

Snežnik. Notranjski Triglav. Mačička Žnidarič, ki živi in dela nekje od njegovem vznožju, je v eni svojih pesmi zapisala:

»Pravijo, da smo mi, ki smo rojeni ob twojem vznožju, vsi trdi, jekleni in mrzli kot sneg v tvojih vrhovih.

A vendar, glej, je po naših domovih takoj čudovito mehko in toplo ljubezen žari v njih kot samo zlato.«

To so besede, ki jih je lahko zapisala le v lepoti svoje ožje domačije zasanjana pesnica. Prav je, da jih je tako zapisala, saj je z njimi odkrila delček lepote svoje rodne Notranjske.

Mene je zanimalo, kaj bo Snežnik sam povedal o potresu, ki ga je povzročilo njegovo dviganje. Se poprej moram povedati, da je Snežniška skupina precej valovita, okrog 1000 metrov visoka kraška pokrajina. Pokrita je z gostimi temnimi gozdovi, pod krošnami dreves pa je polno jam in vrtač. Sam Snežnik se sredi te planote dviga 1796 metrov visoko.

Okrog njega pa je še več kopastih vrhov, ki dosegajo 1200 metrov višine. Ta pokrajina je bila pozorišče in izvor zadnjega potresa v Ilirski Bistrici. Ko sem slišal, da so geologi in geofiziki govorili, da je potres nastal zaradi stalnega dviganja Snežnika, in da spada z večjo okolico še med mlada neustaljena hribovja, sem takoj odšel na obisk k snežnemu velikanu.

Mrk, zasnežen in mrzel me je sprejel, da bi se ga skoro ne bil upal ogovoriti:

»Kaj me motiš v mojem razmišljanju, me je jezno vprašal. Pri tem je zapihalo z njegovih pobocij, da me je skoro odneslo nazaj k morju.

»Rad bi samo vedel, odkod je prišla tista moč, ki je tako potresla velik del zemeljske skorje v tem kraju. Saj veš, da smo ljudje radovedni, kadar se kaj takega zgodi.«

Jezno je nasršil ledene obrvi. Od nekod je zacivilo in zapihalo. Obliki ledeni snežink so me zakrili. Skozi gole veje dreves se je prišpila silovita burja. Nisem se zganil. Ko je velikan spoznal, da se me ne bo mogel kar tako odkrižati, se je omehčal:

»Naj bo. Nekaj ti lahko povem. Pravzaprav ni bil tisti potres nič izrednega, še manj pa mističnega, kot nekateri pravijo. Slišal sem celo, da so nekateri duhovniki s prižnic govorili o nekakšni »božji kazni.« Vse skupaj spada v delokrižati,«

Nekaj trenutkov sva oba molčala. Bilo mi je malo tesno pri srcu ob misli, kaj zmora tak velikan. Kaj če bi ga nenadoma zagrabila žeza in bi znova skušal vstati? Čež čas me je vprašal:

»Bi rad še kaj zvedel?«

»Saj veš, da me zanima vse, kar poveš. Rad bi, da mi poveš še kaj iz svojega življenja.«

»To je pa dolga zgodba. Povedal sem ti že, da štejem moja leta kar z milijoni. Kaj vse se je dogajalo v mojem vnožju v milijonih let! Veš, takrat ko so na zemlji živelii tisti velikanski kuščarji, ki so jim učenjaki dali imena dinozavri, tiranozavri, brontozavri itd., je bilo zelo zabavno. Ko so se te »živalce« steple, sem gledal zastonj teater, kot pravite vi ljudje. Počasi so te »živalce« izginile, namesto njih pa so se pojavile druge, manjše. No, prišel je navsezadnje tudi človek. Skozi gozdove v mojem vznožju so se valile reke ljudi, ki so silili k morju. Tisočletja so zapustila svoje sledove v moji okolicni, le jaz sem ostal nekdanji Snežnik. Tak mislim, da bom tudi ostal še milijone let...«

Zahvalil sem se našemu velikanu in odšel po zasneženi poti nazaj k morju. V temnih gozdovih je tulila in zavijala mrzla burja. Zdele se mi je, da je to odmev tuljenja nekdanjih predzgodovinskih živali, ki se borijo za obstoj. Snežnik je nepremično gledal za mano. Kdo ve, kaj se skriva v tem zasneženem velikanu?

P. A.

vanje zakonov narave, po katerih se vse spreminja. Staro propada in odmira, novo raste in se razvija.

Jaz čepim ali sedim tu že milijone let, pa pravijo, da sem še mlad, da moje podnožje še ni ustaljeno. Tisti dan mi je nenadoma postalo nekako dolgočasno. Hotel sem se malo dvigniti. Pravzaprav je v mojih koreninah nastalo nekakšno gibanje. Revolucija, bi dejali vi ljudje. V globini kakih 40 km pod površjem zemeljske

govo ureditev naši dijaki, ki so dejurali po 15 dni, le eden se nam je izneveril. Tako je prenočevalo v lanskih počitnicah pri nas 230 članov PZ iz raznih krajev naše države: iz Slovenije, Hrvaške, Srbije, Makedonije in celo nekaj Avstrijev.

»Omenili ste le prenocišče, kaj pa prehrana?«

»Ravnokar sem vam hotel reči nekaj tudi o tem, pa ste me že prehiteli. Bali smo se, kako bo s tem, pa se še najdejo ljudje, ki imajo za turizem in za PZ, katere člani so povečani študentje in imajo torej malo pod palcem, dovolj pojavnega razumevanja. Tak je bil (in je še) pri nas v Piranu tovariš Kveder Vinko, ki vodi goštišče »Na obali«.

In moram reči, da nam je šel v preteklih počitnicah res na roko: člani PZ, ki so gostovali pri nas, so dobili pri njem celodnevno prehrano — brez zajtrka — za 150 din, kar je za turistični kraj, in to še v sezoni, redno, pri vsem tem pa je bila hrana dobra in obilna. To potrjujejo številna zahvalna pisma, ki jih je prejela naša družina. In še to: pozbiti ne smem na dva člana nadzornega odbora piranske PZ, tovariš profesor Nardinovo in Prinčiča, ki sta skrbno nadzorovala vso našo počitniško dejavnost in skrbela, da je vse lepo teko.

»Kaj pa vaši člani?«

»Naši člani so bili na krožnem potovanju po Jugoslaviji, so taborili in prirejali razne izlete. Deloma so prejeli podporo PZ od 2500 do 4500 din. Ampak težave imamo, vam jih moram takoj našteti. Mi

BREZOVICA

STOLETNICA USTANOVITVE šole v Brezovici

(Srečanja z učiteljem Ludvikom Žerjalom)

vencev, temveč zaradi Trsta samega, ki se je takrat začel razvijati. V mestu so se naseljevali bogati tuji: Grki, Turki, Judje in Dalmatinci. Posebno delavci so bili Dalmatinci. Ustanavljalci so prve prekoceanske linije, kakor: Kozulč-linija, Tripkovič-linija in druge.

Z pred marčno revolucijo 1848 so se zahteve po šolah zaostrike. Šole so ustanavljalci tam, kjer je bila cerkev in orgle. Učitelj je razen poučevanja otrok opravljal še službo cerkvenika, organista in včasih celo grobokopa, če se je hotel preživeti. Njegova plača je bila nizka, pa še ta denar je moral učitelj iztrirjati od staršev svojih učencev. V severovzhodni Istri so bile šole v Ilirski Bistrici, Hrušči, Tomaju in Dolini.

Vprašanje šole v Brezovici je sprožil dekanat v Dolini. Poslal je vladnemu komisariatu v Novi Grad prošnjo, naj v Brezovici ustanovi osnovno šolo. Prošnja je bila odbita. Z marčno revolucijo je Avstrija postala nekoliko radodarnejša. Južna železnica je povezala deželo z morjem in Trst se je začel naglo razvijati. Dne 21. maja 1856 je bila v Brezovici ustanovljena prva slovenska osnovna šola. Prva šolska soba je bila pri Laverencu Stančiču, po domače Purinu. Pouk je bil pozneje še v drugih hišah. Sedanje šolsko poslopje so zgradili v letih 1898—1899.

Šola je bila od vsega začetka obvezna. Občina je lahko kaznovala tistega, ki bi otrok ne pošiljal redno v šolo. Vendar pa je občina bila v tem zelo brezbržna, zato se je to maševalo skoro do današnjih dñi, ko so tu še nekateri nepismeni ljudje.

Prvi učitelj je bil Štajerc z imenom Pugelj, za njim je prišel neki Margrajer. Učitelj Žerjal je bil šestnajsti, vmes je bilo tudi nekaj duhovnikov. Zadnja učiteljica je bila baronica Marenzzi.

Predlanskim so šolo v Brezovici ukinili zaradi premajhnega števila otrok. Prvi šolski okoliš je obsegal vasi: Artviže, Gradišče, Rožice, Slope, Tublje in Brezovico. Čeprav je potreba po centralizmu odpravila šolo v Brezovici, je ta šola v 98 letih obstoja mnogo storila. Med ljudstvom je dvigala narodno zavest, kar posebno dokazuje čitalnica v 60 letih prejšnjega stoletja.

Od vseh učiteljev je največ časa poučeval na tej šoli učitelj Žerjal. Brezovičanom je daroval svoja najboljša leta in to v tistih časih, ko je zgodovina pisala najtežje strani v knjigo teh krajev. Ko se okupacijske oblasti zahtevalo poučevanje v tujem jeziku, se je upiral. Grozila mu je internacija na Sardiniji. Ostal je na svojem mestu in poučeval v slovenščini stalno nadzorovan. Kako bi mogel pustiti otroke tujim rokam? Sejal je seme ljubezeni do domačije in kali sovraštva do pohlepnih tujcev v mlaða srca.

Brezovičke šole potujčevanje ni prijelo. Mnogo Žerjalovih učencev je odšlo v gozdove, kjer so pomagali v borbi za svobodo oboroženi s toplo vcepljeno ljubezni do domačije. V Slopah je med narodnoosvobodilno borbo poučeval Marija Počkaj, preprosto kmečko dekle, ki je izšlo iz šole učitelja Žerjala.

O. J.

Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil

Deset minut pri predsedniku MO Počitniške zveze v Piranu

Ko prihajajo zadnje dni iz vseh krajev koprskega okraja poročila o vseh mogočih občnih zborih, se mi zdi prav, da se spomnimo še na prvi pogled tako tih in skromne organizacije, ki deluje pod svojim gesлом: »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil.« To je organizacija Počitniške zveze v Piranu.

V preteklem šolskem letu je štel Mestni odbor PZ za občino Piran tri družine: družino Pomorske srednje šole (PSS), družino slovenske in družino italijanskih nižje gimnazije. Najsteviljnija in najaktivnejša med vsemi je bila vsekakor družina PSS, iz katere je tudi izšel MO PZ in ki ga vodi z vso požrtvovalnostjo njegov predsednik profesor Ernest Kopriva. Ujel sem ga bil sredi priprav na letni občni zbor Okrajne odbore PZ Koper in na letni občni zbor PZ Slovenije ter ga poprosil, naj mi kaj pove o delu svoje družine in MO PZ v preteklem letu in mi hkrati zaupa načrte svojega društva v prihodnosti.

»O, bili smo zelo aktivni, to moram reči.« Tako nekako je pričel in potem nadaljeval: »Posebno še naša družina na PSS. Lani se je pričelo z akcijo prodaje srečki II. loterije PZS — prodali smo jih tisoč, toliko smo jih prejeli v prodajo, in bi jih še več. Zato smo tudi prejeli pomoč za naše člane. Pa o tem kasneje. Morda si vas bolj zanimalo, kaj smo pripravili za člane PZ tu pri nas, v Piranu. Najprej prenosiče v Ribiški šoli — 20 ležišč, posebej za moške in ženske. Ves čas so skrbeli za nje-

smo nekako odrezani od sveta, ker nimamo na avtobusih popusta, kar zavira naš osnovni namen: omogočiti članom čim cenejše popotovanje in s tem globlje spoznavanje vseh lepot in vrednot domovine. In ravno to vprašanje se bo moral nekako urediti. Sedaj ima PZ svoj dom na Srednjem vrhu — nekateri naši člani so ga že obiskali — in marsikdo od naših bi rad izkoristil njegovo gostoljubnost, posebeno v času zimskih počitnic, ko so tamkaj lepa smučišča in zdrav planinski zrak.«

»Kaj ko bi to vprašanje sprožili na obeh letnih občnih zborih, na okrajnem in republiškem?«

»To nameravamo, pa tudi upamo, da bomo kaj dosegli; posebno dobro bi bilo sedaj, ko smo sredi pričadevanj, da bi pritegnili v našo Zvezo čim več novih članov, posebno vajencev in delavcev. Ti bi se radi vključili, če bi dobili vsaj malo širše vozno olajšave, torej popust na avtobusih, ki so edina prometna zveza z našimi središči. Seveda bi bilo dobro, če bi tudi potrebno število članov — zbrati se jih mora vsaj pet, če hočejo imeti vozno olajšavo — bilo zmanjšano vsaj na tri, kajti v Ljubljani na primer se že najde prilika, da se poišče petorica, ki bi rada popotovala v eno smer. O tem smo že mnogo razpravljali in upamo, da ne bomo več naleteli na gluha ušesa. Mislim, da se z razumevanjem in dobro voljo da vse doseči. — No, pa pustiva to. Imel bi vam še mnogo povedati, a ne vem, kaj bi vam jih moram takoj našteti. Mi

(Nadaljevanje na 11. strani)

kultura praveta

Slovenska noviteta na koprskem odrusu Vasja Ocvirk: »Srečno, ljudje!«

Na koprskem odrusu je prejšnji četrtek doživel svojo krstno uprizoritev novo slovensko izvirno odrsko delo. Ko ocenjujemo delo in vrednotimo Ocvirkovo »dramsko etudo« »SREČNO, LJUDJE«, moramo upoštevati, da je spričo pčle slovenske povojne dramske tvorosti že samo to dejstvo pozitivno. Pozitivno je nadalje to, da je mladi koprski ansambel v prvih dveh sezona uprizoril tudi dve slovenski noviteti, lani Ocvirkovo »Tretje ležišče« in sedaj tretje njegovo odrsko delo. Tretja pozitivna stran nove koprskih premier je, da je avtor skušal zajeti našim ljudem domačo tematiko iz naše narodno-ovsobodilne borbe, tematiko, ki je tako neizčrpno bogata. Ocvirku moramo priznati, da je že vdrugič pogumno poizkusil s to tematiko, ki mu po vsem sodeč najbolj leži.

V ospredju nove Ocvirkove dramske študije je etični konflikt, ki ga avtor smelo postavi in razreši po načelu humanosti, po katerem je dejanska zmaga vselej na strani človečnosti. Partizan Murn zavrne možnost rešitve z begom, ter žrtvuje svoje življenje, da bi rešil življenje ljubljene dekleta, njenega otroka in staršev. Ocvirku se je posrečilo toplo prikazati usode naših malih, kmečkih ljudi v vrtincu revolucije in neizprosnosti borbe. To je bilo dovolj, da je občinstvo njegovo delo toplo sprejelo, čeprav bi mu s strožjim kriterijem lahko očitali tudi več pomanjkljivosti. Predvsem linearnost karakterjev, ki so le bolj naznačeni, nakazani, kot pa izoblikovani in izpeljani.

Uspehu predstave pa je veliko pripomogla tudi domiselnost režije Franceta Kosmača, ki je razen široke kulture in solidnega okusa pokazal tudi veliko tenkočutnosti za poetično lepoto. Ocvirkovega dela in besede. Lahko tudi rečemo, da je bila združitev avtorja, radijskega dramaturga, ter režiserja, ki je sicer filmski režiser, plodna in koristna. Temu moramo dodati še zvrni osnutek za sicer skromno stilizirano, pa funkcionalno in tudi likovno okusno sceno, ki nam je dočarala s pomočjo večje uporabljane svetlobe odgovarjajoče vzdušje. Sceno je po zamisli režisera izdelal Srečko Tič, odrske ljudi pa je uspešno usmerjal Slavko Turk.

Igrali so imeli spričo dramaturških specifičnosti in tudi pomanjkljivosti Ocvirkovega dela, ki izvirajo iz predelave radijske igre,

Nove revije

MLADA POTA, štev. 5

Iz vsebine:

PROZA — Ladislav Klojčnik: Trenek pred smrto; Mirče Sušmelj: Pankrtnica; Anton Košir: Ura na stevi. **POEZIJA** — Lučka Pilgram: Večer; Stane Pevec: V mraku, Prodajka časopisov; Valentijn Cundrič: Rumeni rožmarin, Zimska pesem, Deti in oblik; Branko Šemen: Pomlad v jeseni.

ČLANKI — To je moja domovina; Knjige, vredne da jih preberemo; Franc Pediček: Razmišljanja o plesu; Alenka Cerlavčík: Paul Cézanne; Mitja Mejak: K poeziji nagradnega natečaja; Ing. Milan Pšeničnik: Moč naših voda; Mitja Mejak, Ivan Potrč in Jože Čuhaj: Pogovori; Beležke.

LIKOVNI PRISPEVKI — Paul Černánsky, Pavel Caugin, Metod Janko, Rubens, Jean Auguste, Dominique Ingres, Giovanni Bellini, Berthe Morisot.

SOCIALISTIČNA MISEL

Štev. 11—12

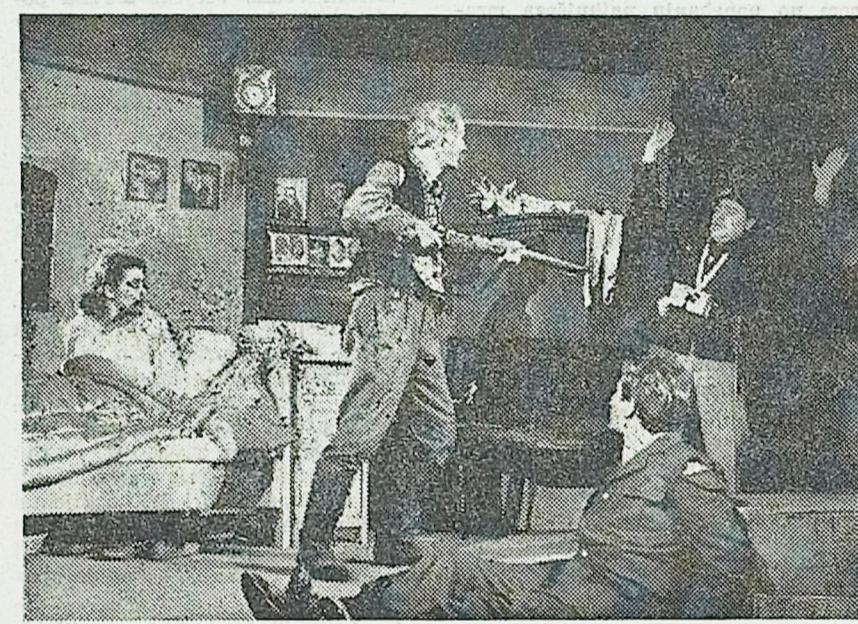
Iz vsebine:

Ivan Regent: Ob občnih zborih Svobod in drugih prosvetnih društev, ra: Izredni kongres prosvetnih društev Slovenije, dr. Rudi Kyovszky: Zakon o koaliciji, J. Liška: »Tovariš profesore« ali »gospod profesore« — in se kaj, Jorge Icaza: Žejana, Jovan Popović: Pogospodena bučica (II. dejanje). **POEZIJA** — Sergej Jesevin: Spet pelje mo domov korak, Ilya Ehrenburg: Pri oknu, Boris Pasternak: Stibi, Vasilij Kamenski: Snežni metež. **OCENE** — Ivan Potrč: Dve Grabelščkovki knjigi, Rok Arh: Nekaj besed o pariškem Prežihu, Vinko Trinckaus: Neizkoriščene možnosti, Bogdan Pogačnik: Delavsko izobraževanje na Svedskem, Janez Voljščak: Klerikalne intrige v zahodnonemškem sindikalnem gibanju.

Umetniške slike: Ivan Seljak-Copić in Dore Klemenčič.

težavno nalogo, ki pa so jo uspešno rešili. To velja predvsem za obo glavna protagonista Štefano Majdo Gorinškovo, ter partizana Murna-Marijana Bačka. Avtor ji ma je določil v dogajaju zelo statično mesto, ki ga tudi režiser ni mogel znatno olajšati. Oba sta oblikovala vlogi studiozno, mestoma močno in prepričljivo, ter po-kazala dobro diktijo in kulturo govora. Posebno Bačko je nosil levji del predstave, kar velja še posebno za sceno sanjske medigre, ki je vrhunc dogajanja.

V ostalih vlogah moramo omeniti predvsem sicer epizodno vlogo partizanke Zinke, ki ji je Filipina Germanova znala vdahniti presemljivo pristnost in topilino. Partizanskega komandirja je korektno, z rutino, odigral Srečko Tič.

Prizor iz dramske etude Vasja Ocvirka SREČNO, LJUDJE! v izvedbi GSP v Kopru

Drugo presenečenje predstave je pripravil Karlo Marsel, ki je močno oblikoval belogradističnega nasilnika Jernača. Tudi Majda Skrbinškova je bila v vlogi kmečke matere primerno ubrana, k čemerji je pripomogla njena odrska rutina. Jože Zalar pa je bil prav takoj dober v vlogi kmeta Selana, ki ga je izdelal s tenkočutno pedantnostjo. Oba legista sta kreirala Lojze Usenik ter Edo Martinuzzi, ki pa je začel preveč na spolzka tla burke, kamor ga je še bolj potegnilo odobravanje in smeh publice. Odrski mojster Milan Hrast pa je v odgovarjajoči podobi dopolnil lepo kompozicijo skupine partizanov v sanjski medigri.

Ce za zaključek povzamemo glavne misli ob tej premieri, lahko ugotovimo, da je uprizoritev po vsebinski, pa tudi po oblikovni plati prinesla na koprski oder nekaj dramaturških in režijskih novosti. Zato je to pozitivni kulturni dogodek za naše mesto. Prav verjetno pa ne le za nas, saj bodo po tem delu gotovo radi posegli še drugi odrji in ansamblji. S. D.

»Bori« so z dvojno številko zaključili svoj I. letnik. Ob njem lahko zapišemo: kratke in uspešen vzpon, toda ne še v primorsko revijo pač pa v revijo, ki izhaja na Primorskem — podobno kot se to dogaja mariborskim »Obzorem«. Solodelci so raztreseni po vsej Sloveniji, njih imena srečujemo tudi po drugih revijah — torej ne gre za enoten idejniestetski ali pokrajinski krog. Vendar pretežno že najdemo v njih imena primorskih pisateljev in pesnikov, sem ter tja pa se med njihovimi deli znajde tudi kakša neprimorska »naplavina«, ki zaradi svoje slabše kvalitete najbrž ne bi mogla najti mesta v drugih revijah. Tako »odlaganje« pa ni tipično le za »Bore« in kaže kvečemu na pomanjkljiv krog sodelavcev, kar je pri »Borih« še razumljivo. Cesarjev mnogi prozni in pesniški prispevki še niso kvalitetni, vendar so domači, pri-

be mirovne pogodbe«. (Suhadolnikov zapisek je najbrž pomota začel sem, in je v kazalu za celoten letnik to popravljeno). Čeprav je naštevanje malce dolgočasna zadeva, je to potrebno, ker nam že naslov povede, v koliko prispevki sodijo v revijo in v koliko se vsebinsko in časovno upravičeni. Primorski značaj nosijo le zadnji trije, medtem ko so ostali prispevki nekoliko vezani za obletnice (Mickiewicz) in izdaje literarnih del (Faust) ali so zgolj slučajnost literarni kritični prispevki — kar velja še za nekatere druge sestavke. Zašli so sem pač zaradi pomanjkanja primorskem literarnim kritikov, ki naj bi se preizkušali s takimi sestavki. Toda predvsem je treba opozoriti na neko drugo dejstvo: Večji del so ti prispevki le literarno zgodovinske značaja, obrnjeni v preteklost, v pojasnjevanje sestavnih ali domačih literarnih del prejšnjega stoletja, in to v stilu učenih prispevkov strog znanstvenih literarno kritičnih revij za jezik in slovstvo. In ker pač imamo na Slovenskem nekaj takih revij, bi prej sodili tja, če so kvalitetno primerne. Od revije tako živahne in razgibane pokrajine, kot je Primorska, pa pričakujemo, da veje živ dih sodobnosti, ne pa vzdružje včasih precej zaprašenih univerzitetnih političalnih matris.

S »častno izjemo«, seveda! Njo si vela ogledati. Iz nje kar brije burja »sodobnega« sveta in današnji človek boje lahko ob njej povzame kopico poučnih naukov za svojo »eksistenco«, pa tudi literarno zgodovinar se bo baje zamislil nad nekaterimi novimi doganjaji.

Ta duhovni užitek nam nudi razprava Mirka Vedrinjaka »Goethejev Faust — ena velikih evropskih pesnitev«, ki je nekoliko kasno izšla ob Voduškovem prevodu »Fausta«. Toda na aktualnost skoraj ne izgublja, ker je v nji baje toliku modernih razmisljanj, da bo aktualna vse doble, dokler bomo živeli »v znamenju spoprijemanja dobrega s sprijenim« — da povzamem kar avtorjeve besede —, »sprijenost pa se je zajedla tako globoko«, da kar ne da »radostno dihati svobodo željnim prisim«. Pojavil se je novi borec, oglejmo si njegov ščit.

Toda, najprej preglejmo nova in presenetljiva literarno zgodovinska odkritja, ki nam jih nudi avtor. Ko nas uvodoma popelje v potrebne duhovne sferje, tja kjer vladajo »molčanje prostora«, kjer je potrebno »brezječe«, tja kjer je človek »dosegel svojo večnost«, kjer je tisto »nezavedno, do kraja nikoli doumljeno«, ki najbolj »skrivnostno preinjava človeško naravo — nam torej brž dopove, da gre tu za precej svojevrst stratosferski duševni vzlet, ki je pridržan le »umetnosti« in »filozofiji«, in ki ga komaj lahko opredeli do zdrobno znano kategorijo »čisti duh«, — vzeto iz filozofske zakladnike preteklosti.

Po tej predpripravi nas opozori, da lahko včasih »samoten raziskovalec, ki ga je čudni (!) nemir gnal v zamoklo (!) začasno iznajmljivo veličastje«, in se prevrta do čisto drugih izhodišč, kot pa so veljavna v današnjem času; tedaj »svet obstanec«, osupljen nad njegovim odkritjem, kajti on je v starih literarnih stvaritvah odkril »dotlej nepoznane čare«. Take stvari se pa baje povsem razumljivo in upravičeno dogajajo zlasti dandanes, ko je svet tako neenoten in ko je »toliko meril«, nobeno pa seveda ni in ne more biti »obvezno«. No, in kakega velikega tvorca zadene ta smola, da ga ocenijo »ne samo pomanjkljivo, temveč tudi nepravično«.

Clovek je res že radoveden, kakšno odkritje avtor pripravlja po tako temeljitem, nemirnem, grozljivem, čarobnem uvodu in s kakšnimi novimi merili bo odstranil tančico nepravičnosti. Naš nam avtor ne zameri, če nas preinjava čarobna groza, ko se vozimo na gondoli »čistega duha«, proti sferam večnosti, da odkrijemo tisto, kar se ni posrečilo odkriti niti najnovejšim literarnim zgodovinam po svetu. Zdi se, da se nas polača preročevanje Goethejevega Mefista: »Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum.« (Podobni hoste bogu in spoznali, kaj je dobro in slabo).

Torej prisluhnimo: »Vse vrhove svetovnega slovstva« pri presegajo poleg Homerjevih obeh eposov, Dantejeve Božanske komedije, Cervantesovega Don Kihota, Shakespearevega Hamleta in Goethejevega Fausta tudi — in to je tisto čarobno, doslej nespoznano odkritje — Nietzschev Zaratustra (»Also sprach Zarathustra«). Dokaz za to je tudi prav čaroben: »poglobljena

misel in odkrivanje nerešenih vprašanj«, dalje »duhovna borbenost«, dalje poznavanje »skrivnih stvari človeškega sreca« in slednjič »ker je tu upr pregled naprej, v novo, odrešujoče«, torej mesijanska vloga. Nato nam pojasni, da je v Faustu pridržano življenje, ki združuje na eni strani takne lastnosti kot so nebesko, vera, čistost, visokost misli, plemenitost, lepotu, na drugi zemeljsko, zavrženost, dvom, čutno radost, grozovitost, sramota (torej same »hudičevstvo«) in da je to kipeče življenje povzdignjeno v »okrožje božje milosti in nadsvetnega zamaknjenja«. Ob tem nam priča Nietzschev Zaratustra. Na dolgo, na celi tiskani strani, poveličuje vse izredne lastnosti tega »junaka in mučenca modernega duha«, tega »krmarja silnega človečanstva«, »nadločenčanstva« ter ga primerja z današnjim človekom (ta začenja aktualnost), ki je baje prav tako obremenjen z vsemi strahotami časa in ki nenehno iše nove bregove. Zaradi jasnosti naši omenimo, da svoj blagoslov avtor razteza na celotnega Nietzscheja, na celotno njegovo filozofijo o nadločenčaku (torej tudi »Der Wille zur Macht«), na vso njegovo hvalnico idealističnemu indi- (Nadaljevanje na 8. strani)

Kramljanje o jezikovnih napakah

Slovenci smo dobili svoje prve tiskane knjige in svojo prvo slovenico le malo za Nemci in pred marsikaterim drugim narodom. Od takrat so se naši jezikoslovci vztrajno trudili, da bi naš jezik »očistili peg«. Te pegi so prišle vanj v dotikih z Nemci, Italijani, Madžari in Hrvati, ali pa z nevestnim prevajanjem iz tujih jezikov. S tem svi-jim vztrajnim trudom so dosegli, da je postala knjižna slovenščina mnogo čistejša, kakor so na primer nekateri drugi slovanski jeziki, med njimi tudi srbohrvaščina. Prav podnjenim vplivom se v zadnjem času slovenščina najbolj kvarji, posebno v našem dnevnem in tedenskem tisku. Marsikatero neslovansko izražanje, ki so ga Hrvati in Srbi prevzeli od Nemcev, Francovoz, Italijanov itd., se iz njihovega tiska zna-va vriva v naš tisk.

Za primer, kakšne skrotovičene spake se vrvajo v naš jezik, hočem navesti le nekaterje najbolj vsakdanje. Brez razsodnega premisleka pišejo mnogi naši ljudje, da »so pristopili k izvajjanju načrta«, da je mogoče povedati to tako lepo in preprosto, da sso pričeli uresničevati načrt. Povsod tudi že vse mogoče »iznašamo«, n. pr. predloge, prošnje, pritožbe itd., ko pomeni to v slovenščini glagol »iznašati« samo neko delo, pri katerem kdo iznese, iznaša ali iznosi pohištvo iz stanovanja, denar iz hranilnice, včino iz kleti itd., nikoli pa ne moremo iznašati predlogov, pritožb, želj ali načrtov. Mi lahko samo nekaj predlagamo (torej: na seji so predlagali, ne »iznesili predlog«), pritožili so se ali vložili pritožbo na so-dišči, izrekli željo itd.

Podobna spaka je izražanje, da »je vprašanje našlo rešitev«. Clo-vek lahko najde na cesti izgubljeno denarnico, prosilec najde službo itd., vprašanje pa v slovenščini ne more najti rešitev, ker ga bolj preprosto rešujemo. Pravilno je torej: vprašanje je bilo rešeno, vprašanje so rešili, smo ga rešili, ga bo-mo rešili. Še bolj nemogoče je »vlaganje truda«. Vlagati moremo denar v hranilnico, sadje v kozarce, vložek v čevelj itd., samo truda ne moremo nikamor in nikakor vložiti. Ce želimo torej povedati, da je bilo potrebnega veliko truda, da smo nekaj napravili, bomo rekli: moralni smo se veliko (zelo, dosti, hudo) truditi ali stalo nas je veliko truda.

Teh in podobnih nemoogčih fraz slišimo v zadnjem času vedno več, zlasti na raznih sejah in sestankih, beremo pa jih na žalost tudi v tiskanih poročilih. Da se jih odvadimo, je treba le malo pomisli na smisel izgovorjenega ali napisane-ga in preudariti, kako bi povedali isto lepo po domače.

Pa bodi za danes dovolj. Drugič o čem drugem. Saša Vrnik

Nova knjiga Primorske založbe Lipa

IVANA BRLIČ — MAŽURANIČ: ČUDOVITE DOGODIVŠCINE VAJENCA HLAPIČA

Prvo knjigo hrvaške pisateljice Ivane Brlič — Mažuranič smo dobili v prevodu lanskega leta (Pripovedke iz davnine, Mladinska knjiga 1955, prevedel Tone Potokar), pred kratkim pa je Primorska založba Lipa izdala v drobnih knjižicah njenom mladinskem povest ČUDOVITE DOGODIVŠCINE VAJENCA HLAPIČA (delo je prevedel Alojzij Bolhar, opremila in ilustrirala Nuša Jontež).

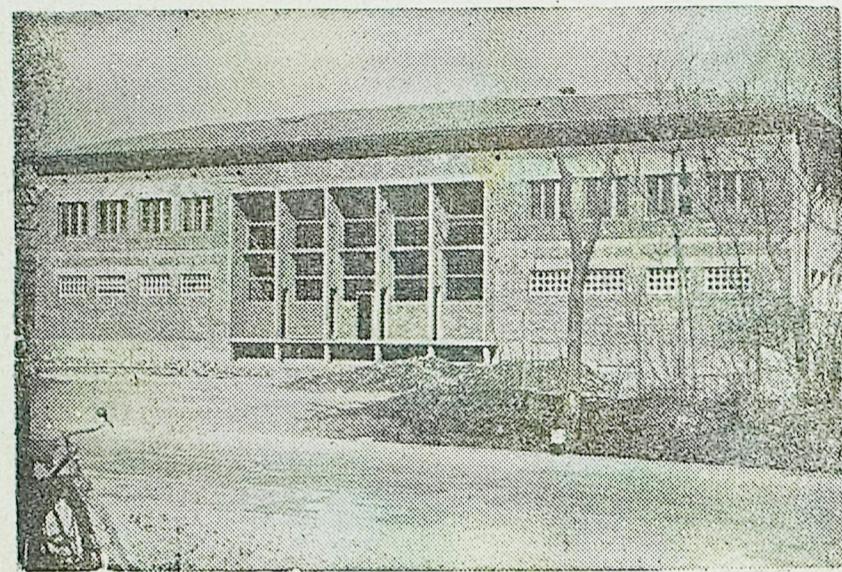
Medtem ko je v Pripovedkah iz davnine dokaj viden in izrazit pisateljičin osebni pečat, ostaja pisateljica tu samo na povprečju. Zgodba je čisto enostavna, enostavna toliko, da se človeku zdi naslov kar preveč v neskladju z vsebinou. Za današnjega mladega bralca niso te dogodivščine malo ali nič »čudovite«, saj niso niti dovolj napete, da bi vseskozi oklepale bralčeve pozornost.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Mlekarna v Hruševju

Mlekarska in sirarska zadruga v Hruševju pri Postojni bo letos slavila že 57 letnico obstoja. Leta 1899 se je združilo 28 kmetov v zadružno, ki je že v prvem letu obstoja predelala dnevno okrog 200 litrov mleka v sir, ostale količine odkupljenega mleka pa so prodajali v Trst. V prvih letih zadružništva so si člani nabavili tudi stroje za pasternicijo mleka. Med prvo svetovno vojno je zadruga premehala z delom, po vojni pa so Hruševci začeli graditi nov mlekarski obrat.

Leta 1927 je začela z delom nova mlekarna s stroji, nabavljenimi v Zagorju na Krasu. Stevilo članstva je rastlo in po njihovih izdelkih je bilo zaradi odlične kvalitete veliko povpraševanje. Mlekarska zadruga je posredovala kmetom tudi nabavo poljedelskih strojev in orodja na

Mlekarna v Sežani je vzor podobnih podjetij

Kredit. S tem je omogočila, da so v Hruševju že kmalu po I. svetovni vojni začeli uporabljati mehaničacijo pri obdelavi zemlje.

Gospodarska krepitev hruševskih domačij pa ni šla v račun italijanskim oblastnikom. Na vse načine so poskušali zatreći zadružništvo slovenskih kmetov. Zadrugo so hoteli preformirati v delniško družbo, v kateri bi neomejeno gospodaril ing. Ferraria, veleposesnik iz Razdrtega. Ta mož je hotel odkupiti nad polovico deležev zadružnikov. Toda njihova visoka zavest mu je to nakanjo prepričila in kmetje so tudi razbili puskus fašistov, da bi v zadrugo vrinili svojega političnega komisarja.

Tako po osvoboditvi se je iz mlekarske zadruge razvila živinorejska. V prvih letih svojega poslovanja se je ukvarjala z obvezno oddajo mleka in živine. Sedaj pa posveča vso skrb pospeševanju kmetijstva in živinoreje v svojem okolišu skupno s Splošno kmetijsko zadrugo v Hruševju.

Zivinorejska zadruga vključuje 411 kmečkih gospodarstev iz podnanoškega predела. Na njenem ozemlju pa je danes 300 konj in nad 750 molznih krav, do katerih oddajo v mlekarno okrog 1.600 litrov mleka za predelavo. Analize in statistike pa ugotavljajo, da je proizvodnja mleka nizka. Vzrokov za to je več. Eden med njimi je posledica italijanske okupacije, ker so kmetje raje redili konje, kakor par krave. Preusmeritev reje živine gre sicer počasi, vendar pa dosledno. Še

ŠKOFIJE

Kmetijska zadruga je v tem tednu organizirala množične sestanke kmetov po vseh Miljskih hribov. Na sestankih so razpravljali o kmetijski proizvodnji v letu 1956, o težavah, ki so nastale v zvezi z nepričakovanim nastopom oster zime in o škodi, ki jo je povzročil mraz. Posebno se kmetje pritožujejo, da jih skrbi, če niso zmrznile vse oljke in smokve. Nekaterim je zmrznilo tudi precej semenskega krompirja. Nadalje so tudi govorili o odkupu kmetijskih pridelkov, o vlogi, ki jo ima kmetijska zadruga, o vaških zadružnih odborih in pospeševalnih odsekih ter o zimskem skropljaju sadnega drevesa.

V torek je bil tak sestanek na Tinjanu, v sredo v Plavjah, v četrtek pri Hrvatinah, jutri v soboto bo v Ankaranu, v nedeljo popoldne pa na Skofijah.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista se nam je na dopisniški strani v vesti »Prometna nesreča« vrinila neljuba pomota zaradi zamenjave črk. Priimek vozača osebnega avtomobila, ki se mu je zgodila nesreča, se pravilno glasi Jože Čok in ne Čop. Omenjeni je zaposlen kot poklicni šofer pri podjetju »Elektro Koper«, medtem ko je tovarš Jože Čop, ki pri nesreči sploh ni bil navzoč, tehnični vodja istega podjetja.

Pismo uredništvu

Sem bolehna žena in se le s težavo prebijam na nekaj kosi zemlje. Stanujem v mali hišici v Rožarju 10 pri Črnem kalu. Ceprav tako bolehna in sama na svetu, me nekateri »osedje« grdo izkorisčajo, da ne uporabim težjega izraza. Ze večkrat se mi je pripetilo, da so mi od hiše odnesli drva, pa tudi moji skromni poljski pridelki niso varni pred nimi.

Dne 29. januarja letos sem bila pri svoji sestri v Trstu in sem moralna tamkaj tudi prespati, ker se nisem mogla vrniti pravotično. Prav na ta dan pa mi je Avgust Paravel iz Krnice pripeljal voz drv, za katere sem se bila že poprej dogovorila z njim. Kar bala sem se, da jih bo pripeljal prav ta dan, ker sem imela slabe izkušnje izpred nekaj let, ko sem se zdravila v bolnišnici v Izoli. Tedaj so mi namreč pokradli od hiše kar dva voza hrastovih drv za kurjavino in kolja za vinograd. Vse poizvedbe niso mogle razkriti, kam so šla drva.

Zato sem se kar oddahnila, ko sem po prihodu iz Trsta videla, da drvn pri hiši — vendar pa sem se prezgodaj veselila. Čez nekaj dni, ko sem po ponehanju najhujšega mraza spet mogla iz hiše, sem namreč zvedela, da mi je tovarš Paravel drva v resnici pripeljal prav tisti dan, ko sem bila v Trstu. Torej so neznani ljudi, ki so mi pokradli od hiše kar dva voza hrastovih drv za kurjavino in kolja za vinograd. Vse poizvedbe niso mogle razkriti, kam so šla drva.

Kdaj bo to nehalo? Če že mora kakršni hrastič na tla brez gozdjarjeve vedenosti, ker si nekateri niso znali pravotično napraviti dovolj drv za zimo, tako daleč pa vseeno ne bi smeli iti, da bi zato pokradli drva svojemu bližnjemu samo zato, ker je bil bolj skrben in priden kot oni, je pa bolj sam in samemu sebi prepuščen.

Doklej bo tako? Včasih smo imeli po vseh poljskih čuvanje, ki jih je nastavljala v plačevala občina. Komaj bi bilo, da bi se k temu povrnili, ko so ljudje tako dobrì »osedje« in nimajo ne sreca in ne vesti!

Ana Repič

UČITELJ LUDVIK ŽERJAL

Nov grob so nam te zimske dni zakrili številni venci in šopki rož na pokopališču v Brezovici pri Materiji. Svobodna slovenska zemlja je sprejela enega tistih svojih sinov, ki so pod najhujšim pritiskom raznarodovanja in potujčevanja vztrajali na svojem mestu in opravljali svojo dolžnost vzgojiteljev. Zemlja je zakrila zglednega borcev in vzornega vzgojitelja, učitelja Ludvika Žerjala, ki je celih 45 let vzgajal mlade Brezovičane v dobre v napredne sinove svojega naroda.

Učitelj Žerjal je bil rojen dne 20. januarja 1881 v Krvavem potoku kot sin malega posestnika. Osnovno šolo je dovršil v Dragi, višjo osnovno šolo v Trstu, 4 letnike moškega učiteljišča pa v Kopru. Leta 1906 je maturiral in nastopil svojo prvo učiteljsko službo v Borštu. Ves navdušen za petje, je bil takoj povodnja društva »Slovenec«. Poučeval je narodne pesmi in nastopal s pevskim društvom Čitalnice.

Prva svetovna vojna ga je zatekla v Brezovici. Iz te vojne je izšel kot invalid. Ves čas italijanske okupacije je služboval v Brezovici in je bil kot zaveden Slovenec nekajkrat v disciplinski preiskavi. V drugi svetovni vojni je na lastno iniciativi začel leta 1944 poučevati v slovenskem jeziku. S svojo igralsko skupino in pevskim zborom je

nastopal na partizanskih mitingih. Ceprav izčrpal od dolgotrajnega vzgojnega dela, tudi po vojni kot upokojenec ni miroval. Večkrat je prijel za pero in napisal domača pesem ali zgodovinski članek. Delo in še delo, to je bilo njegovo življensko geslo.

Tovariš učitelj Žerjal! Na svetu je toliko ljudi, ki skoro neopazno delajo in gradijo — velike stvari. Tako natih si gradil tudi Ti! Sto in sto mladim ljudem si v srcu vcepl ponos in ljubezen do rodne zemlje in do svojega naroda in jih vzgojil v dobre ljudi naše skupnosti. Vsi ti so danes Tvoj spomenik in nosijo v svojih srčih vklesane Tvoje vzgojne besede. Ogarev

SPREJEM PRI PREDSEDNIKU PIRANSKE OBČINE

Predsednik občinskega ljudskega odbora v Piranu Davorin Ferligo je v sredo, 15. t. m. sprejel polične in kulturne delavce piranske občine. Sprejem je bil združen z interno počastitvijo. Prešernovega spomina.

Ob tej priložnosti so navzoči izmenjali misli o nadaljnjem delu ljudsko-prosvetnega izobraževanja in udejstvovanju ter izrazili željo, da bi DPD Svoboda kot enotno telo napravila čimveč za dvig politične in kulturne zavesti vseh občanov. V imenu povabljencev se je predsednik občine zahvalil za sprejem tov. Vinčko Rupnik. V krajšem nagonu je orisal najznačilnejše pojave kulturnega življenja piranske občine.

OM

Vabimo podjetja, da prispevajo svoje izdelke za veliko nagradno žrebanje za člane Prešernove družbe. Zaradi široke publikacije darovalcev je to tudi velikega propagandnega pomena za podjetja.

Pomoč oškodovanim po potresu v Ilirske Bistrici in okolici

Po podatkih, ki so jih do sedaj zbrali krajevni zastopniki Državnega zavarovalnega zavoda, je škoda, ki jo je povzročil potres ogromna. Stevilo oškodovanih je naraslo nad 1350. Samo pri tistih, ki so bili zavarovani, gre škoda v stotine milijonov dinarjev.

Omeniti je treba prizadevanje podružnice DOZ v Postojni, ki je organizirala posebno cenilno komisijo, v katero je pritegnila cenilce vseh podružnic DOZ Slovenije. Ta

komisija je začela ugotavljati škodo že dne 13. februarja in bo imela delo vse do sredine marca.

Drugo važno dejstvo je, da je generalna direkcija DOZ v Beogradu po posredovanju podružnic DOZ v Postojni in direkcije DOZ LRS izjemoma odobrila likvidacijo vse škode, nastale po potresu v Ilirske Bistrici in okolici, neglede na to ali so bile zavarovalne pogodbe sklenjene po starem pravilniku za zavarovanje proti požarom in drugim prirodnim dogodkom, ali po onem, ki stopa letos v veljavo. Pri tem je treba poudariti, da star pravilnik vključuje tudi jamstvo za škodo, ki bi jo povzročil potres, nov pa te postavke nima več. Tako bodo dobili odškodnino vsi zavarovani, tudi tisti, ki so pogodbe o zavarovanju sknenili šele pred kratkim in to že po novem pravilniku. Poudariti pa je treba, da je to izjemna, ki jo je napravil DOZ, za kar mu bodo vsi oškodovani po potresu gotovo lahko hvaležni.

NAČRTI LJUDSKE UNIVERZE V POSTOJNI

Ljudska univerza v Postojni je letos priredila skupno z Društvom prijateljev mladine vrsto dobro obiskanih predavanj iz najrazličnejših področij družbene dejavnosti. Na zadnjem sestanku pa je upravni odbor LU sklenil prirediti ciklus 20 predavanj o vzgoji očok, namenjeni predvsem staršem in vzgojiteljem, pa tudi odrasli mladini.

Zaradi vedno večjega števila poslušalcev bodo predavanja odštej v prostorji gimnazije in v kinodvorani, če bo predavatelj predvajal film.

Stina

VELIKA POŽRTVOVALNOST

Poročali smo že o požaru, ki je bil 10. f. m. na podstrelju Zavoda za raziskovanje kmetijstva v Kopru. Danes pa še nekaj podrobnosti.

V snežnem metežu, pri temperaturi 8 stopinj Celzija pod ničlo in v burji, ki je v prejšnjih presegala 80 km na uro, je delavec zavoda Marjan Palčič brez oklevanja splezal na streho stavbe, odkrival operko in gasil požar z vodo, ki so mu jo drugi prinašali. Da ga ne bi odnesla burja, se je pri delu oprijemal za žico strelovoda. Z nadčloveškim naporom mu je uspelo lokalizirati in pogasiti požar. Nato pa je streho prekril s pličevino, ki jo je obtežil s kamni, da je burja ne bi odnesla.

Požrtvovalnost Marjana Palčiča je vredna vseh pohvale. Ne meneč se za nevarnosti, ki jim je bil izpostavljen, je s svojo požrtvovalnostjo rešil stavbo uničenja in s tem prihranil skupnosti več milijonov dinarjev, dve mači družinama pa je očuval stanovanji.

V tovarni ključavnic »LAMA« v Dekanih so v pondeljek ustavili mladinski aktiv. Predsednik občinskega komiteja LMS Koper Zarko Živec in predsednik upravnega odbora podjetja Ante Duka sta 70 navzočim mladinkam in mladincem govorila o nalogah mladine v družbenem upravljanju, o nujnosti njihovega sodelovanja v društvenih ter organizacijah in o ljudsko-prosvetnem ter fiskulturnem delu med mladino. Po izvolitvi sedmčlanskega odbora so sprejeli nekaj sklepov, med njimi sklep o ustanovitvi šahovskega krožka, pevskega zborna, avto-moto in foto sekcijs ter športnega mladinskega aktivita v podjetju.

*

Nedavno ustanovljeni mladinski aktiv v avtopodjetju Slavnik v Kopru je že dosegel prve uspehe. Tako so ustanovili dramsko skupino z 21 člani, ki že pridruži vodilje. Na časopisu »Mladino« se je naročilo že 25 članov, 36 mladincev se je vključilo v novoustanovljeno sekcijo avto-moto društva, 20 v nogometno sekcijo, 14 v odbokaska. 16 mladincev pa v streško družino.

Razodetje novega Zarathustre

Zapisek ob 5. in 6. številki „BOROV“

(Nadaljevanje s 7. strani) vidualizmu, ki je zasnova kasnejšin teorij o iracionalizmu, eksistencializmu, pa tudi o Rosenbergovim fašističnim umotvorom.

Pregledali smo nekatere noveje literarno zgodovine, pa žal ničesar nismo našli. Celo Nemec Laaths, ki bi že zaradi svoje nacionalne in svetovno nazorske opredelenosti bil lahko bolj Marjanu Zarathustri, ga odpravila le z nekaj vrsticami, čeprav drugim petim v tej plejadi velikih posveča cele strani, pravcate male razprave. Ce pa se ozremo po domačem svetu, tudi vidimo, da Josip Vidmar v svoji tehtni uvodni razpravi k slovenski izdaji Fausta, izredno naglaša, da nemška literatura ne premore drugega dela takih razsežnosti in veličine zamisli, kot je Faust. Torej ostane primat tega »odkrivatelja res avtorju naše žalitne razpravice.

Obseg tega zapiska bi preseglo, če bi se spuščali v podrobnejše analize: kako je avtor interpretiral Fausta, kako se sledi na Nietzscheja, kako nespretno citira Vidmarjevo mesto o nadčloveku in človeku — bogu ter o duhovni nevarnosti individualnosti (o kateri Vidmar povsem pravilno ugotavlja, da jo je Goethe že sam opazil in ovrgel v Faustu), — kako v Fausta vsaj religiozne simbolike, kako pozabilja na Goethejevo tostransko usmerjenost, na njegovo navezanost na »zemeljski krog« ne pa na »večnost« — kljub krščanski zlegoriki itd. itd.

Opozoriti pa je vsaj treba, zakaj je prav za prav bilo potrebno odkrivati tega Nietzschevega junaka in mučenika modernega duha. Odgovorimo kar naravnost z avtorjevimi besedami, ki ga očitno muči vprašanje, ali se bo človek kdaj vrnil k metafizičnemu. Žal, ne, ker so »nezasišane sile zatrl v njem to potrebo», ki pa je vendar po Schopenhauerjevem mišljenju obstvana za človeka. In zato ima da

naš človek tako »nerazrešljivo zmedeno organizirano duševnost«, da njemu ni več pomoči. Tako pravi avtor in, kaže, da se mu je treba pridružiti — vsaj kar se tiče njegove lastne filozofske zmede, seveda idealistično usmerjene, že dolgo nismo čitali v podobnih sestavkih. In vendar nek upanje že obstaja (namreč za avtorja), čeprav je ta preklicana tehniko razbil človeku vse svetinja. Gre za »božansko v duši modernega človeka« in prav tako »strudoma iščemo« v tem nedoumljivem in nedognanjljivem svetu. In še nekaj smo, kot pravi, izgubili nepovrnljivo: »pobožno prestrašenost pred čudesi sveta« ali, kar po domačem recimo, strah pred božanstvom. Teh vrednosti ni več in naš avtor se skoraj jokajo sprašuje, kaj smo dobili namesto njih in vzdikava: »Nudijo nam ludobne sofizme. Lahko smo dodamo: Res, nudijo nam jih...«

Prav radi bisi vse to razumeli le kot metafore za neke etične vrednote človečanstva, čeprav bi bila potrebna precej luda dušev

OČUVAJMO PRED POŽAROM, kar so zgradili naši očetje in vse, kar gradimo mi

V teh prvih mesecih v letu se kar vrstijo občni zbori raznih društov in organizacij. Človek bi se znašel v pravi zagati, če bi mu bila naložena dolžnost, da izčrpno opisuje vse uspehe, težave, pa tudi neuspehe, o katerih je govora na zborih prostovoljnih, telesnovzgojnih, pianinskih, strokovnih in drugih društav. Posebno lahka pa ni naloža, če je treba spregovoriti vsaj nekaj besed o požrtvovalnosti, o prostovoljni predanosti in izpostavljanju neposredni nevarnosti cele vrste članov tistega društva, ki po vsej pravici zasluži javno pohvalo. Toliko v opravičilo vsem, ki v naslednjih vrsticah ne bodo zasledili vsega, kar bi pravzaprav moralo biti napisanega.

V nedeljo, 19. t. m. so se v Sežani zbrali v svečnih uniformah delegati prostovoljnih gasilskih društav iz Sežane, Dutovelj in Ponikve. Občnemu zboru so prisostvovali tudi predstavniki oblasti in družbenih organizacij, med njimi republiški ljudski poslanec in predsednik občinskega ljudskega odbora Sežana Alfonz Grmek, zastopniki TVD Partizana, protiletalske zaščite, občinske gasilske zveze iz Divate in drugi.

Dnevni red zabora je bil, kot običajno ob takšnih priložnostih, zato se ob njem ne bi zaustavljal. Važneje se mi zdi prikazati in podudariti duha, ki je vel iz poročil sekretarja in poveljnika in iz živahne razprave.

»Očuvajmo pred elementarnimi nezgodami vse, kar so zgradili naši očetje in vse, kar sedaj sami gradimo!« V ta stavke lahko stremo ugotovitve iz poročil in razprav, ki so se kot rdeča nit vlekle skozi vse zborovanje. Ob njej so delegati nanizali vso problematiko prostovoljnih gasilskih društav sežanske občine.

Naloge in dolžnosti čuvarjev ljudske imovine so plemenite in človekoljubne. Toda za njihovo izpolnjevanje so potrebna poleg volje še sredstva in odstranitev ovir in napak, ki otežočajo njihovo izvrševanje. Vsi delegati so si bili svesti te resnice. In zato so temeljito pretresli vse vprašanja o stanju v društvenih in predlagali ukrepe, da se organizacijsko in tudi materialno utrdijo. Dokaj jedka je bila ugotovitev, da so vrste prostovoljnih gasilcev še vse preveč redke. Kaže, da je v tem pogledu poležaj najslabši v Dutovelju, kjer nekateri prostovoljno gasilsko društvo preveč podcenjujejo. Klicati gasilce na pomoč, ko je rdeči petelin v strehi, prej pa gledati nekako podcenjujoče, ni prav! Okrepitev gasilskih vrst je nujna gospodarska potreba in moralna dolžnost vsakega državljanina. Delegati so tudi postavili zahtevo po izpopolnitvi industrijskih desetin v podjetjih in po povečanju številja ženskih in pionirskejih desetin. Neki delegat je v tej zvezi omenil gašenje požara ob avstrijsko-jugoslovanski meji, pri katerem je sodelovala skupina članic PGD. Za njihovo požrtvovalno delo so do-

bile celo diplome avstrijskih oblasti.

Drugi pereči problem pa je materialno vprašanje. V Sežani se že občuti nujna potreba po gradnji gasilskega doma. Sedanja garaža gasilskega avtomobila z orodijem ne odgovarja svojemu namenu. Orodje se kvari in polagoma propada. Razen tega bo potrebno nabaviti močnejšo brizgalko in izpolniti število orodja. V Dutovelju preurejajo neki skedenj v avtogaža. Doslej so nameč spravljali svoj gasilski avtomobil v odprtlo lopo nekaj kilometrov od središča vasi, orodišče pa so imeli na drugem kraju. PGD v Ponikvah je še mlado, vendar pa so njegovi člani pokazali doslej polno elana in volje do dela. To društvo ima le ročno brizgalko, potrebuje pa še nekaj sto metrov tlačnih cevi.

Na občnem zboru so tudi ugotovili, da nekateri nepoučeni kmetje marajo klicati na pomoč gasilcev, ker se bojijo, da bodo morali njihovo intervencijo plačati. Ta neupoučenost je že draga stala nekega kmeta iz Štorij. Da bi v prihodnje izbegnili podobnim slučajem, so delegati sklenili prirejati gasilske vaje po vseh in ob tej priložnosti poučevati prebivalce o načinu in dolžnostih PGD.

Prostovoljni gasilci imajo v načrtu organizirati tudi razna predavanja. V Dutovelju pripravljajo ustanovitev pevskega zabora in godbenega odseka. Taka pestrost v dejavnosti društav bo nedvomno pritegnila nove člane.

Delegati so tudi razpravljali o nujnosti tesnejšega sodelovanja z vsemi množičnimi organizacijami in z delovno inteligenco. Z veseljem pa so ugotovili, da občinski ljud-

ski odbor kaže vse razumevanje za njihovo delo.

Posebno vprašanje je pomanjkanje vodilnega kadra. V vseh treh društvih je le 7 podčastnikov in 15 izprašanih gasilcev. Častnika nimačjo nobenega. Zato so sklenili poslati 5 v čašniški in 6 tovarišev v podčastniški tečaj v Medvode. Vsak operativni član pa na naj bi po enem letu dela opravil izpit za izpostanega gasilca.

In še to! Lani so pogasili 8 manjših gozdov in stavbnih požarov. S pravočasnim nastopom so prihranili skupnosti 20 milijonov dinarjev škode, medtem ko je ogenj povzročil okrog 400.000 dinarjev škode.

Novozvoljeni predsednik občinske gasilske zveze Anton Ozbič, pa je ob zaključku rednega letnega občnega zabora dejal: »Le vaje, ki jih spremlja trdna disciplina, ustvarjajo mojstra požarne varnosti!« In tega se zavedajo vsi prostovoljni gasilci sežanske občine.

KOPER

V torek so bile volitve v Okrajno skupščino socialnega zavarovanja. V Kopru se je volitev udeležilo 1400 delegatov, ki so zastopali nad 30 tisoč volilnih upravičencev — aktivnih zavarovancev in upokojencev. V Okrajno skupščino so izvolili 60 članov.

V štirinajstih volilnih enotah v Kopru so bili za člane Okrajne skupščine izvoljeni: Stane Kuhar, Ivan Primožič, Armando Grmek, Štefka Milevoj, Matija Petaroš, Milan Besednjak, Franjo Zupet, Milan Kovač, Slavko Višnjar, Anton Zagar, Stane Benevol, dr. Polde Hladnik, Peter Martinc, Tone Sturm in Karl Mahnič.

MIRKO LENAC

Minuli petek je v Voloski pri Opatiji po hudi in dolgotrajni bolzni preminuli polkovnik JLA Mirko Lenac, bivši komandant Vojne uprave JLA cone B Svobodnega tržaškega ozemlja. Bil je prvoberec Hrvatske Istre, poslanec Zvezne ljudske skupščine in imetnik visokih vojaških in drugih odlikovanj, s katerimi mu je naša soci-

politični delavec. Februarja 1942 je odšel v partizane in se priključil rednim partizanskim vojaškim enotam v Istri. Za časa NOV je v partizanskih enotah in JLA imel razne vojaške politične funkcije. Med drugim je bil tudi politični komesar slavne XLIII. Istarske divizije JLA.

Po osvoboditvi je bil polkovnik Lenac nekaj časa predsednik kontrolne komisije Vojne uprave JLA za novo osvobojene kraje, nato pa komandant Vojne uprave JLA v Kopru, odkoder ga tudi prebivalci našega okraja dobro poznavajo. Že tedaj pa ga je napadla zavratna bolezen. Do demobilizacije leta 1953 je bil glavni inštruktor Politične uprave JLA, zatem pa je bil izvoljen za poslanca v Zvezno ljudsko skupščino za volilni okraj Reka — Crikvenica.

Z Mirkom Lencem je naša domovina izgubila spet velikega sina in prvorodce za njeno svobodo in socialistično izgradnjo. Dragega tovariša bomo ohranili v trajnem spomini.

V veličastnega pogreba pokojnega Lence na Reki se je udeležila tudi delegacija oblastnih in političnih predstavnikov koprskega okraja in mu na grob položila lepvenec. S tem so predstavniki Koprskega izrazili pokojniku še zadnjo zahvalo in priznanje za njegovo veliko delo, ki ga je v dneh svojega službovanja v Kopru opravil v dobrorib koprskega področja.

Tržaški Slovenci dobijo KULTURNI DOM

Vse tržaške Slovence je te dni razveselila vest, da je Tržaška imobiliarna d. d. »DOM« prejela 175 milijonov lir kot prvi obrok za zgraditev Kulturnega doma v Ulici Petronio št. 4. Ta znesek je bil družbi nakazan v skladu s sklepki londonske spomenice o soglasju med Jugoslavijo in Italijo. Prav tako je bila med tržaškimi Slovenci z velikim zadovoljstvom sprejeta druga vest, da bo družba že v marcu pričela z gradnjo Kulturnega doma. Vsi načrti so že pravljeni in so že bili dati v odbritev pristojnim oblastem.

Predsednik Tito je predsedniku Narodne sobranja LR Makedonije poslal brzojavko, v kateri izraža družinam ponesrečenih v imenu Zveznega izvršnega sveta in v svojem imenu globoko sožalje. V brzojavki pravi med drugim: »Ta žalostni dogodek je prizadejal ne samo Makedonijo, marveč vse naše ljudstvo, vse naše ljudi širom po naši državi, ki iskreno sočustvujejo z družinami ponesrečenih.« Sožalne brzojavke so poslali tudi predstavniki tujih držav. Tako predsednik republike Turčije Djelal Bajar, predsednik turške vlade Menderes in francoska Generalna konfederacija dela, državnega tajnika za zunanjje zadeve Kočo Popoviča pa so obiskali veleposlaniki Indije, Burme, odpravnik poslov sovjetskega veloposlanstva poslaniki Češkoslovaške republike, Albanije, Sirije in drugih in mu v imenu svojih vlad izrazili sožalje. Odpravnik poslov sovjetskega veleposlanstva Grjaznov je Kočo Popoviču izročil poslanico predsednika ministrskega sveta SZ Bulganina, v kateri sporoča sožalje sovjetske vlade. Istočasno je sovjetski odpravnik poslov obvestil tov. Popoviča, da je sovjetski križ dal za žrtev v Makedoniji 45.000 rubljev. Centralni svet sindikatov Bolgarije pa je postal družinam žrtev 40.000 levov. Pomoč je ponudila tudi Zveza Rdečega križa v Zenevi in hkrat izrazila svoje sožalje. Jugoslovanski Rdeči križ se je za pomoč zahvalil in sporocil Zvezu, naj pošlje zdravila, živila, obleko, obutev in odeje.

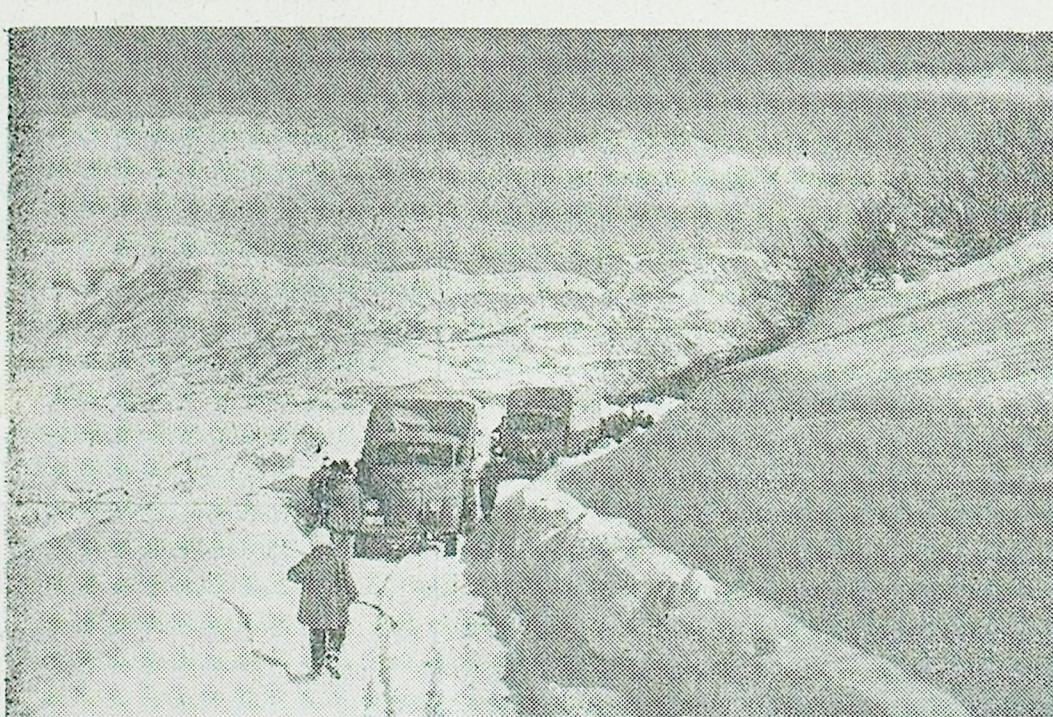
Vsi ti izrazi sočustvovanja z družinami ponesrečenih dokazujojo, da skupna nesreča povezuje ljudi in narode. To sočustvovanje olajšuje bolečine vsem družinam, ki so izgubile pri tej nesreči svoje očete in sinove in prav tako vsem narodom Jugoslavije, ki bodo še dolgo časa občutili težko izgubo.

Influenca tudi ostalim ljudem ni prizanesla, vendar ni bilo hujših primerov. Nekaj dni jih je priklenila na postelje in jim vzela tek. Zdaj, ko je miraz odnehal in je za celo suknjo bolj toplo, je tudi influenca odnehalna. Upamo, da je bil to zadnji val mraza v tej zimi in da se burja ne bo več povrnila, vsaj ne s tako silovitostjo kot pretekli dни.

Hruševje pri Postojni

Zima ali pa kukavica pobirata stare in bolehne ljudi, vedno pravijo stari ljudje. Menda je to resnica, saj smo v naši vasi te dni pokopali dva stara moža, ki nista več prenesla hudega mraza. V soboto smo pokopali Franca Ogrizka, ki je že komaj nosil svojo starost, v pondeljek pa 94-letnega Jakoba Hreštaka-Severja.

Influenca tudi ostalim ljudem ni prizanesla, vendar ni bilo hujših primerov. Nekaj dni jih je priklenila na postelje in jim vzela tek. Zdaj, ko je miraz odnehal in je za celo suknjo bolj toplo, je tudi influenca odnehalna. Upamo, da je bil to zadnji val mraza v tej zimi in da se burja ne bo več povrnila, vsaj ne s tako silovitostjo kot pretekli dni.

Damače prebivalstvo, pripadniki JLA in prostovoljni pomočniki od vse-povsod so pomagali očiščevati ceste okoli Mavrovega, da so lahko čimprej nudili pomoč prizadetim domaćinom.

GOSPODINJSTVO postaja spet družbeno vprašanje, družbeno delo - del celotnega gospodarstva

Vzporedno z družbeno-gospodarskim razvojem so se razvijale in spremnjevale tudi oblike družine, funkcija in vloga žene ter oblike dela v gospodinjstvu.

V prvotni družbeni ureditvi so živeli ljudje v velikih skupinah. Skupno so se borili in skupno so pridobivali osnovna sredstva za življenje in tako je bilo gospodinjstvo močna veja družbene proizvodnje. Takrat tudi še ni bilo ločeno pridobiveno gospodarstvo od potrošnje. Bila je to doba matriarhata, ko je skupini načelovala žena, ki so jo zelo spoštovali. Gospodinjstvo je bilo javno delo družbi prav tako potrebna dejavnost, kar pridobivanje živiljenjskih potrebsčin, kar je bila naloga mož. S patriarhalno, še bolj pa z monogamno posamično družino in z novo delitvijo dela se je vloga gospodin-

vsem tedanjim zakonom, odlokom in nazorom, ki so bili podoba nazadnjega gledanja na ženo. Gledali so jo kot manjvrednega člena človeške družbe.

Narodnoosvobodilna borba, socialistična družba, graditev velike moderne industrije v naši doslej industrijsko nerazviti državi pa dvigajo našo ženo iz družbenе zaostalosti k odgovornim funkcijam, enakopravnemu udejstvovanju v proizvodnji in k modernizaciji ter spremembu zaostalega načina gospodinjstva. Pri nas je vsa družba zainteresirana, da žena pretopi zasebno hišno delo v javno industrijo. Zato je pri nas danes gospodinjstvo družbeno vprašanje, družbeno delo in sestavni del celotnega gospodarstva.

Prvo geslo pri revoluciji našega gospodinjstva naj bi bilo: Proučiti ce-

jene — v službi in domu. Zato je nujno, da pospešimo v mestu in na deželi razširjenje ustanov, ki bodo pomagale preobremenjeni ženi.

Komuna s pomočjo kmetijskega zadruge naj bi postala tista skupnost državljanov, ki bodo konkretno reševali te naloge. Ne skrbe naj samo za rešitev splošnih gospodarskih problemov. Važno je tudi, da ustanovijo razne servise, gospodinjske biroje, potklene in zdravstvene posvetovalnice, šolske kuhinje, otroška igrišča in domove, dobro organizirana komunalna podjetja, kopalnice in kopališča, skupne pralnice in likalnice, sušilnice za sadje, naprave za konzerviranje, hladilnice; skupno naj nabavijo in uporabljajo poljedelske stroje, oskrbijo naj skupne tople grede, pekarne, potrebne čistilnice ter kralpinice za obleko, obutev, popravljalnice dežnikov, delavnice za domačo obrt, uslužnostne ustanove za pomoč kmečki in zaposleni ženi, mlečne okrepčevalnice in razne menze s sodobno združljivo in cenejo hrano.

Koliko žena se bo posluževalo teh ustanov, mehanizacije in industrializacije, je odvisno od posamezne gospodinjstve, njenih potreb in finančnih sredstev ter ne nazadnje od njene razgledanosti in naprednosti.

Zenska društva in žene v drugih organizacijah lahko opravijo pri proučevanju žena zelo važno vlogo. Delo morajo opirati na interesu žena, vsebino in metode prilagoditev njihovi stopnji razvoja in konkretnim problemom.

Iz prakse vem, da je proučevanje deklet in žena z gospodinjskimi, izobraževalnimi in drugimi tečaji zelo pozitivno, če so tečaji dobro prilagodjeni. Zal pa so pogosto le improvizirani. Največkrat je v tečajih zgrešeno to, da jih vodijo ali pa poučujejo v njih ljudje s pičlim strokovnim znanjem, kar negativno vpliva na obisk in uspeh. Zečeli bi stalne, kvalitetne tečaje z nazornim ponukom in dobro pripravljenimi praktičnimi vajami, kar bi v veliki meri prispomoglo, da bi se žena seznanila z vsem potrebnim. Le tako bodo tečaji utrdili, poglobili in razširili znanje, za kar naj poskrbe obiskovalke in vodstva tečajev.

Krašvec Franček

Delavke tovarne ERMA v Šmarjah pri Kopru sestavljajo radijske spremnike.

stva spremnila. Izgubilo je svoj javni značaj in družba se zanj ni več zanimala. Gospodinjstvo je postal privatni posel, žena pa le gospodinja, ki ne sodeluje v družbeni proizvodnji in družbenem življenu. Zato je obojena na nesamostojnost, ekonomsko odvisnost in zaostalost v vseh ozirih. Pokorno se mora ukloniti družbi in možu.

Pod pritiskom težavnih razmer je žena v času kapitalizma šla v produkcijo. Borila se je za skrajšan delovni čas, za zasluzeno mezdo, za svoje materinske pravice. Tedaj se je že začelo kritično trenje med delom žene v produkciji in materinstvom ter gospodinjstvom. Naprednejše prvoroditeljice svobode so stopele na plan in so se borile proti

lotno gospodinjsko področje v okviru družbenega razvoja in gospodarsko-gospodinjske ekonomike. Naš družbeni plan za leto 1955 je predvideval v narodnem gospodarstvu za celotno potrošnjo 1217 milijard (1000 %); od tega za individualno potrošnjo — gospodinjstvo 720 milijard (59,6 %). Sveda nastane vprašanje, ali so gospodinjstva na gospodaren način porabila sredstva za zadovoljitev svojih potreb. (Trgovska mreža dokazuje, da ima največ dobička proizvodnja alkohola in bonbonov — slaščic).

Zavedati se moramo, da gospodinjstvo ni nekaj konstantnega, ampak vedno spreminja svojo obliko. Zato ga moramo proučiti z dveh različnih vidikov, stanje, kakršno je zdaj, ter potrebe novo se razvijajoče družbe in proizvodnje. Vzporedno moramo skrbeti za strokovni dvig žena, ki morajo biti sposobne voditi svoje gospodinjstvo racionalno, pravilno porabiti denarna in materialna sredstva, preizkušati in ocenjevati industrijske izdelke in prehranbene arteklje, pomagati do boljše kvalitete in praktičnosti, sodelovati s svojimi izkušnjami pri projektiranju stanovanjskih hiš, urediti in opremi stanovanjskih prostorov. Zlasti preobremenjena poklicna in kmečka žena mora težiti za tem, da si bo olajšala tista dela, ki so dediščina zaostalosti v gospodinjstvu.

Poglejmo nekoliko statistiko: v Sloveniji je v industriji, uradih in ustanovah od vseh 30 % zaposlenih žena le 2% kvalificiranih. Temna slika preteklosti! K kmečki proizvodnji je zaposlenih 50 % žena, 25 % kmečkih gospodarstev pa vodijo žene samostojno. Velik del teh žena so matere in gospodinje, torej so dvakrat obremenite.

Ko pomivate posodo, jo položite v veliko skledo, ali kaj podobnega, da se bo odcejal, da vam ne bo treba brisati mize in da se ne bo voda stekala na tla.

*

Ko likate, imejte vrvice likalnika na desni strani. Prav tako naj stojti na desni strani tudi podstavek za likalnik.

*

Ko čistite čevlje, pognite na tla star časopis, da ne boste smetile po tleh. Prav tako zamazanih čevljev ne postavljajte na pod, zlasti ne na parket, temveč jih postavite na časopis.

*

All torej ni rešitev? Je mar res ženi usojeno, da mora roditi v bo-

nem vzgojnem področju, premašo poučeni, ne morejo nuditi svojemu otroku normalnih pogojev za zdrav duševni in telesni razvoj, kar imajo često za posledico lažje ali celo težje živčne motnje. Ce bi se starši bolje povezali s šolo in redno obiskovali vsa vzgojna in zdravstvena predavanja, bi imeli pri vzgoji svojih otrok mnogo več uspeha in, kar je glavno — zdrave in krepke otroke.

B. Borovič

Nekaj o otrokovi zdravstveni vzgoji

Zdravstvena pedagogika je znana, ki ima — kot nam pove že samo ime — namen zdraviti s pedagoškimi oz. vzgojnimi sredstvi. V prvi vrsti mislimo pri tem na zdravljenje napačnega duševnega razvoja in ne nazadnje na zdravljenje raznih živčnih motenj, ki so nastale bodisi zaradi negativnih zunanjih vplivov ali pa so lahko tudi posledica določenih osebnih strokovnih nagnjenj. Napačna vzgoja, pretresljivi doživljaji in živčna rahlost, so navadno glavni vzroki. Ce se ti spoli zdržijo, onemogočajo otroku normalno vključitev v skupnost, ki je kot celota eden najvažnejših vzgojnih činiteljev. Pri nekaterih se kažejo taki znaki že relativno zgodaj, kar resno zaskrblja starše in vzgojitelje. Vendar s tem še ni rešeno, da z razvojem otroka ti znaki ne bodo postopoma izginili — seveda s predpogojem, da otrok ni bil izpostavljen posmehu ali slabemu ravnanju. V tem primeru bi pahnili otrokovo občutljivo duševnost v stanje popolne razvanosti, kar bi še poudarilo in stopnjevalo njegovo telesno defektost.

Zenska društva in žene v drugih organizacijah lahko opravijo pri proučevanju žena zelo važno vlogo. Delo morajo opirati na interesu žena, vsebino in metode prilagoditev njihovi stopnji razvoja in konkretnim problemom.

Iz prakse vem, da je proučevanje deklet in žena z gospodinjskimi, izobraževalnimi in drugimi tečaji zelo pozitivno, če so tečaji dobro prilagodjeni. Zal pa so pogosto le improvizirani. Največkrat je v tečajih zgrešeno to, da jih vodijo ali pa poučujejo v njih ljudje s pičlim strokovnim znanjem, kar negativno vpliva na obisk in uspeh. Zečeli bi stalne, kvalitetne tečaje z nazornim ponukom in dobro pripravljenimi praktičnimi vajami, kar bi v veliki meri prispomoglo, da bi se žena seznanila z vsem potrebnim. Le tako bodo tečaji utrdili, poglobili in razširili znanje, za kar naj poskrbe obiskovalke in vodstva tečajev.

Krašvec Franček

nem vzgojnem področju, premašo poučeni, ne morejo nuditi svojemu otroku normalnih pogojev za zdrav duševni in telesni razvoj, kar imajo često za posledico lažje ali celo težje živčne motnje. Ce bi se starši bolje povezali s šolo in redno obiskovali vsa vzgojna in zdravstvena predavanja, bi imeli pri vzgoji svojih otrok mnogo več uspeha in, kar je glavno — zdrave in krepke otroke.

B. Borovič

Pomarančne sladice

Olupke 3 pomaranč pustite čez noč v mrzli vodi. Drugi dan jih denite v toplo vodo in kuhatje izmenoma v treh vodah do mehkega. Nato jih pustite 5 ur, da se dodobra odcede. Odcejene izrežite v obliki polmeseca, kroglice, itd., jih stehnjajte in jim vzmetite toliko sladkorja, kolikor tehtajo olupki. Sladkor kuhatje brez vode, dokler se ne začeno delati mehurki, dodajte pripravljene pomarančne oblike in kuhatje na zmerneh ognju, dokler ne popolje vsega sladkorja. Pri tem pazite, da se sladkor ne zažge. Na primerno veliko deščico, ki ste jo že prej pokrili s papirjem in potresli s sladkorjem, polagajte pomarančne lupine in jih vsake pol ure obrnite. To ponovite večkrat. V sladkorju jih pustite do uporabe.

SADNE KROGLICE

Vzmetite eno pomarančo, jo operite in neolupljeno razrežite čez polovico. Odstranite pečke in pomarančo iztisnite v pripravljeno posodo. Nato izzeto pomarančo in 30 dkg smokev zmeličite za mišček za meso in v to maso dodajte 20 dkg kristalnega sladkorja, 10 dkg zmletih orehov, lesnikov ali mandeljev. Vse to dobri zmešajte in napravite poljubne kroglice. Vsako povlajte v kristalnem sladkorju in jo poležite v primerne papirčke.

MEDENI HLEBČKI

12 dkg sladkorja v prahu in 2 celi jajci (če je debelo, zadošte eno) dobro zmešajte, nato dodajte veliko žlico medu, konico noža jedilne sode in 25 dkg mokre (ostre); vse dobro zmešajte. Pečka načinko potresite z moko in polagajte nanj zmes z zličko v primerni razdalji. V sredino vsakega kupčka vložite košček orehovega jedra in pecite v srednje topli pečici.

P. J.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

O PORODU BREZ BOLEČIN. DRAŽGA IN SKOGLJIVA ANESTEZIJSKA SREDSTVA ALI NARAVNA PSIHO-FIZIČNA PRIPRAVA?

Porod brez bolečin je bil že zdavnaj problem, s katerim so se ukvarjali zdravniki. Ko je medicina dobila eter in kloroform za naroko, se je zdelo, da je stvar rešena. Ko so to v praksi uporabili pri angleški kraljici Viktoriji, je postala uporaba narkoze moda zlasti v zahodnih evropskih državah in v Ameriki. Pri tem so iznajeli več načinov — poskušali so s kratkotrajno narkozo v zadnjem delu poroda, med najhujšimi krči, pa tudi z globokim in dolgotrajnim uspavanjem za ves čas trajanja popadkov. V ta namen so uporabili razne etra in kloroform pa tudi najrazličnejša uspavalna sredstva, celo razne poskuse sugestije, odnosno hipnotiziranja.

Vse te metode pa so imele razen nedvomnih uspehov tudi večje in manjše neuspehe in celo škodljive posledice. Z opazovanjem, izkušnjami in znanstvenimi proučevanji so zdravniki dognali, da vsa narkotična sredstva, ki lažajo porodne bolečine, poškodujejo srce, ledvice, jetra, pljuča in druge organe, tudi če jih dobi porodnica v majhnih količinah. Razen tega pa ta sredstva navadno tudi zmanjšajo raztegljivost maternice in včasih celo ustavijo njeno raztezanje, tako da onemogočijo pravilen porod. Tako so bili porodi pri uporabi narkotičnih sredstev pogosto nepravilni, prišlo je do komplikacij in posledice so bile včasih neprizetne za matter in za otroka. Zgodilo se je celo, da zdravnikovo posredovanje ni bilo več uspešno.

Ali torej ni rešitev? Je mar res ženi usojeno, da mora roditi v bo-

lečinah, če hoče ohraniti zdravje sebi in otroku ter spoznati občutek materinstva?

Zdaj so se oglašili še drugi zdravniki, ki so trdili, da je možen naraven porod brez bolečin. Bodoča mater je treba le pripraviti na to, zagotoviti je treba sodelovanje porodnice in zdravnika, ki vodi porod. To novo metodo so imenovali tudi psiho-fizični porod.

Ideja ni bila nova. Ze pred 66 leti jo je predlagal neki francoski ginekolog. Toda šele trideset let za njim jo je začel propagirati v Angliji zdravnik Dick Read. Po njegovih trditvih tak naravni pojav, kot je porod, ne sme povzročati bolečin. Odsraniti je treba le strah pred porodom. Prav zaradi tega strahu pride do napetosti mišic, ki pa povzročajo bolečino. Dr. Read je preglašal vaje za sprostitev mišic in vaje ritmičnega dihanja. Razen tega je organiziral tudi tečaje, ki so jih obiskovala žene od četrtega meseca nosečnosti dalje. Tam so poslušale predavanja iz anatomije in porodne psihologije. To je bila duševna priprava na porod. Toda v javnosti, zlasti angleški in ameriški, Readova metoda ni naletela na ugoden sprejem. Toda trdrovratni Anglež je bil prepričan o pravilnosti svoje metode, zapustil je nevhvalno domovino in se naselil v Južni Afriki, kjer so mu somišljenci zgradili sodobno kliniko. Dr. Read je napisal o svoji metodi več knjig, ki so jih prevedli v številne jezike in tiskali v milijonskih nakladah. Nasprotnine in pristaše si je pridobil po vsem svetu.

Tudi na naših porodnih klinikah si je nova metoda že nekoliko učila pot, ponekod pa je celo našla vnete zagovornike med zdravniki in med ženami.

Dvodnevna zimska oblačila: naloženo krilo in tesno oprijeti jopič z žametastim ovratnikom, žepi in manšetami

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH ·

Prvenstvo Primorske na belih poljanah

Okrug 100 tekmovalcev iz vsej Primorske se je preteklo soboto in nedeljo pomerilo v smučarskih disciplinah na lepih smučiščih v Črnom vrhu nad Idrijo. Tekmovanje je organizirala Primorska smučarska podzvezda, ki je bila kos svojih nalog, čeprav je prireditevje in tekmovalcev oviralo slabo vreme s snegom in burjo. Tekme so pokazale znatno premoč članov Rudarja iz Idrije, ki so osvojili večino prvič mest in so nabrali skupaj 330 točk. Za njimi so bili najuspešnejši mladi smučarji iz Črnega vrha, ki so se, čeprav slabu opremljeni, do-kaj uspešno kosalni z drugimi in so pridobili v skupnem plasmanu 163 točk. Goričani so nabrali 130 točk, pri čemer je znatno pomagala njihova tekmovalka Alma Prijon, ki je zasedla prvi mestni med članicami v teku na 5 km in v veleslalomu. Četrto in peto mesto si delita s 84 točkami Partizan Koper in Partizan Livek, za njima pa so še Partizan Idrija, Partizan Kobarid in Partizan Most na Soči.

Preseneča slab rezultat smučarjev iz Livka, ki je znan po dobrih smučiščih in alpskih tradicijah. Livčani so izgubili precej točk zaradi odstopa njihovega najboljšega tekmovalca Janka Seklija, ki je bil resen konkurent v alpskih disciplinah in je edini ogrožal prvenstvo idrijskih mojstrov. Na strmi in ne najbolj posrečeno izbrani slalomski progi si je poškodoval no-ga in je odstopil. Sicer pa je bila slalomski proga, ki se jo organizatorji speljali zaradi pomanjkanja snega po strmemobraščenem pobočju, trd oreh za vse tekmovalce in je nihče nj zvozil brez manjšega pada.

Za koprsko smučarje, ki so se tekmovali za prvenstvo Primorske udeležili prvič, je njihov plasman prav zadovoljiv, zlasti če upo-stevamo, da so nabrali točke le člani v slalomu in veleslalomu, medtem ko v drugih disciplinah niso tekmovali. Najboljši med njimi je bil Drago Justin, ki je bil v veleslalomu držeti, v slalomu pa enajsti. V tekih na idealnih progah so bili najbolj še velno zastopani domačini. Vendar je bilo število tekmovalcev razmeroma skromno: 10 čla-

nov, 11 starejših mladincov, 7 mlajših mladincov, 3 članice in 4 mladinke. Kaže, da za to disciplino ni posebnega zanimanja, čeprav je za-njo dovolj pogojev. Precej večja udeležba je bila v slalomu in veleslalomu. V obeh disciplinah so osvojili Idrijčani sedem, oziroma šest od prvih desetih mest. Veleslalomski proga je bila lepo speljana in ne posebno težka. Zmagal je rutiniran tekmovalec srednjih let Vlado Miklavčič, član Rudarja iz Idrije V skokih na 40-merski skakalnici, ki se ji pozna, da so jo zgradili domači fantje brez večje strokovne pomoči, so bili spet najbolj uspešni Idrijčani, odlični pa so bili tudi tekmovalci iz Logatca, ki so sodelovali na tekmovanju izven konkurenje. Mladi skakači iz Črnega vrha pa so ponovno pokazali, da bi pod večjo roko trenerja Lahko v slovenskem smučarskem svetu sčasoma precej pomenili.

Po tekmovanju so voditelji Primorske smučarske podzvezde, ki so uspešno izvedli tekmonovanje, razdelili najboljšim tekmovalcem sicer skromne, a kljub temu prijetne nagrade.

Rezultati posameznih disciplin so naslednji:

Tek: Člani na 15 km dolgi progi: 1. Podobnik (Rudar) 46.37; 2. Erjavec (Rudar) 47.34; 3. Franko (Partizan Gorica) 48.05.

Starejši mladinci na 10 km: 1. Mikš (Rudar) 39.37; 2. Celič (Partizan Gorica) 40.17; 3. Erjavec (Rudar) 40.40.

Mlađi mladinci na 5 km: 1. Sul-gaj (Rudar) 21.29; 2. Rudolf (Partizan Crni vrh) 22.24; 3. Zajc (Partizan Crni vrh) 23.54.

Članice na 5 km: 1. Prijon (Partizan Gorica) 30.17; 2. Petkovšek (Partizan Crni vrh) 33.45; 3. Razložnik (Partizan Crni vrh) 37.32.

Mladinke na 5 km: 1. Skok Ludovika (Partizan Idrija) 26.36; 2. Blaško (Partizan Crni vrh) 27.28; 3. Rupnik (Crni vrh) 29.56.

Slalom, člani: z 200 merov višinske razlike, na 600 metrov dolgi progi, 39 vratec (vozili dvakrat): 1. Logar (Rudar) 2.19; 2. Miklavčič (Rudar) 2.34.2; 3. Podobnik (Rudar) 2.38.2.

bil namreč takoj poučen, da sem si moral še jaz zatisniti ušesa, čeprav sem v svojem življenju slišal že marsikaj, kar ni za napisati. Ko so se kmalu nato še steplili, sem jo urinil nog odkulil proti Dolanam. Prišel sem z dežja pod kap. Tudi tam so namreč imeli »prosto zabavo«.

»Je že bolje, da se držim resnih ljudi, sem pomislil in se pridružil komisiji za kolaudacijo novograđen, ko se je pripravljala, da pregleda popravljeno cerkev v Klanču. Ko sem prišel, so člani komisije ravno-sneli klobuke in spostljivo vstopili v cerkev, tako da nissem prav nič zamudil. Pregledali so izvršena dela in tudi našli več napak. Pa se niso nič jezili in komplikirali. Niso bili birokrati. Prizadetim so lepo razložili, da ni potrebno miti, da čakajo na dovoljenje za uporabo, ker je to zgolj formalnost.«

»Kako lepo bi bilo«, sem rekel, »če bi bili naredili tako tudi takrat, ko je komisija pregledovala novo šolo v Krvavem potoku, kjer so čakali na dovoljenje ne vem več koliko časa.«

»Ti Vane si cepec«, so me pučili. »Sola je nekaj drugega kot cerkev. Tu komisija lahko pogleda skozi prste, bo že ljubi bog gledal, da ne bo vernikom padel kak tram na

Mladinci: (vozili enkrat) 1. Veli-konja (Rudar) 1.24.4; 2. Crnobrnja (Rudar) 1.29.2; 3. Kuštrin (Rudar) 1.35.3.

Članice: dve odstopili, ena disklasificirana.

Mladinke: na 350 metrov dolgi progi: 1. Skok Ludovika 18.6; 2. Skok Anica 25.6 (obe Partizan Idrija); 3. Skarabot (Partizan Gorica) 29.4.

Veleslalom — člani (na 1.200 m z višinsko razliko 250 m, 29 vratec): 1. Miklavčič (Rudar) 0.48.4; 2. Logar (Rudar) 0.48.9; 3. Car (Rudar) 0.51.2.

Mladinci na isti progi: 1. Crnobrnja (Rudar) 0.57.2; 2. Velikajne (Rudar) 0.57.6; 3. Kuštrin (Rudar) 1.02.6.

Članice na precej krajši progi: 1. Prijon (Partizan Gorica) 0.21.2; 2. Fatič (Livek) 0.21.5; 3. Razložnik (Partizan Crni vrh) 0.26.5.

Mladinke: 1. Skok Anica 0.21.3; 2. Skok Ludovika (obe Partizan Idrija) 0.24.9; 3. Blaško (Partizan Crni vrh) 0.25.9.

Skoki, člani: 1. Mrak (Rudar) 205 točk (26.5 m, 26.5 m); 2. Car (Rudar) 195 (22.5, 26); 3. Poženel (Crni vrh) 187 (23, 25).

Mladinci: 1. Crnobrnja (Rudar) 203.5 (25, 26); 2. Pelhan (Rudar) 156 (24, 245); 3. Felc (Crni vrh) 154 (17.5, 19).

MALI OGLASI

Izurjena postrežnica, Dolenjska, išče delo, Koper, Nazorjeva 4/II.

Skrbniški organ občine Koper ima v hrambi tri moška dvokolesa, katerih lastniki so neznanici.

Kdor dokaže, da je lastnik dvokolesa, ga lahko dvigne vsak dan v dopoldanskih urah.

Oddelek za zdravstvo in socialno skrbstvo

Trgovsko podjetje **MODA** v Izoli sprejme vajence za svoje poslovnice v Izoli in Piranu.

Penudbe poslati ali predstaviti se na upravi podjetja v Izoli.

ELEKTRO KOPER išče za svoje uslužbence samske opremljene ali prazne SOBE — tudi proti nagradi. Penudbe poslati na upravo podjetja.

glavo. Sola pa nima takšnega zaščitnika.

»Amen«, sem odvrnil in se napotil v Izolo. Ze večkrat sem namreč slišal, kako v nekaterih podjetjih skrbijo za svoje delavce glede prehrane. Zanimalo me je, kako so to uredili pri Brodospasu in stopil sem v njihovo menzo.

»Kaj ste pri vas naredili, da bi bila hrana cenejša, sem vprašal, kakor se spodobi pri intervjuju.

»Poiskali smo skrite rezerve in začeli v varčevanjem na vsej črti«, so mi odgovorili. »Začeli smo z elektriko, ki smo jo napeljali kar iz uličnega omrežja. Seveda mimo števca. Na ta način smo znatno zmanjšali naše izdatke. Res, da smo s tem povzročili tudi nekaj kratkih stikov, pa kdo bi gledal na malenkosti, ko gre za splošno korist.«

»Vsekakor koristna iniciativa, sem jih pohvalil, hkrati pa sklenil, da objavim ta kratki intervju z vsemi podrobnostmi, da bodo tudi v drugih podjetjih videli, kakšne neslutene možnosti imajo za dviganje standarda.«

Se nekaj o iniciativi. Tokrat o privatni. Vsi vemo, da je podjetje Fruktus odprlo svojo hladilnico. Med drugim so prisile na svetlo kumanice in »fažoletki«. Prava slaščica v tem času! Le to me čudi, da lahko dobite te koristne reči (in še mnogo drugih) edino pri privatnem prodajalcu v koprski tržnici, medtem ko jih zaman iščete pri socialističnem sektorju. Kaj, če bi tudi naša trgovska podjetja s sadjem in zelenjavno pogledala pri Fruktusu? Upajmo, da se bo to zgodilo in da bom prihodnjič že lahko kaj napisal o tem.

Do takrat pa nasvedenje!

Vaš Vane.

SEZNAM DOBITKOV SREČOLOVA

TRG. PODJETJA» SOČA« KOPER

dne 16. februarja 1956

1. 6978	38. 8614	75. 6503
2. 7361	39. 7314	76. 8404
3. 3119	40. 700	77. 7214
4. 8063	41. 2950	78. 6461
5. 8056	42. 6889	79. 7381
6. 3581	43. 4543	80. 4665
7. 7412	44. 2863	81. 5608
8. 1289	45. 3247	82. 5862
9. 7416	46. 3355	83. 2431
10. 9178	47. 8539	84. 8039
11. 3104	48. 1748	85. 3298
12. 244	49. 6359	86. 7359
13. 8652	50. 3946	87. 7070
14. 8388	51. 8592	88. 1151
15. 649	52. 9357	89. 3580
16. 2264	53. 7074	90. 784
17. 6233	54. 4298	91. 1261
18. 6406	55. 4014	92. 3029
19. 7142	56. 2053	93. 7134
20. 7482	57. 6283	94. 6868
21. 2477	58. 2434	95. 7201
22. 2002	59. 8578	96. 7340
23. 2261	60. 8537	97. 6165
24. 6106	61. 7179	98. 7823
25. 2184	62. 2069	99. 6944
26. 406	63. 3988	100. 9412
27. 2486	64. 6702	101. 3690
28. 3702	65. 6653	102. 3634
29. 2915	66. 1461	103. 1219
30. 7372	67. 4105	104. 5225
31. 6186	68. 6869	105. 7477
32. 3191	69. 4834	106. 6212
33. 109	70. 9159	107. 3287
34. 6334	71. 7467	108. 2339
35. 3232	72. 7118	109. 9415
36. 8726	73. 5344	110. 8897
37. 634	74. 2327	

Clani komisije: člana potrošniškega sveta tv. Bergman in tv. Pavlič in tovarši: Oskar Vežir, Franc Zorko, Hrovatin in Rozman.

Radio KOPER

NEDELJA 26. II.: 8.00 Kmetijska ura; 13.30 Poročila; 13.45 Glasba po željah; 15.15 Za našo vas; 15.45 Lekha glasba; 16.00 Primorska burja; 19.25 Domače vesti, šport, objave in zavarna glasba, 23.15 Plesna glasba.

PONEDELJEK 27. II.: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 7.30 Zabavna glasba; 13.30 Poje kvintet »Niko Stritof«; 13.45 Od melodije do melodije, vmes: Offenbach-Rosenthal: Pariske veselosti, baletna suita, izvaja filadelfijski orkester, dirigira E. Ormandy; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.40 Zabavna glasba in objave; 19.25 Domače vesti, zabavna glasba in objave; 19.40 »Te arije smo izbrali za vas — pisan operni spored; 23.10 Plesna glasba.

TOREK 28. II.: 6.30 Jutranje vesti; 6.40 Glasba za dobro jutro; 7.30 Zab

Na jugu Južne Amerike

Južno Ameriko slabo poznamo. Še manj pa slišimo o skrajnih južnih pokrajinhah. Južna Amerika je dežela velikih nasprotij, bogastva in revščine; nevarna je in privlačna s svojimi pragozdovi, plantžami in peščenimi pustami, ki jih večji del leta pokriva sneg. Južna Amerika je izrazito kmetijsko-rudarska zemlja s slabo razvito industrijo, kar je najbrž tudi poglaviti vzrok njene edmaknjenosti od ostalega sveta. Da pa imajo najskrajnejše pokrajine na jugu dokaj pestro zgodovino, vam bo pojasnil pričujoči sestavek.

Septembra 1519. leta je v nekem portugalskem pristanišču razpelo pet galer svoja okorna jadra. Temu srednjeveškemu konvoju je povejlev kapitan Magellan, ki je dobil od svojega kralja ukaz, naj odkrije prehod med Atlantskim in Tihim oceanom. Prehod bi moral biti po takratnih računih nekje med Severno in Južno Ameriko — danes sta oba oceana spojena s panamskim prekopom — Magellan pa je ugotovil, da ga ni tam. Objadal je domala ves južni kontinent in šele na skrajnem jugu odkril pot, ki vede oba oceana. Danes se imenuje po Magellanu — Magellanov preliv.

Vzporedno s to nalogu je Magellanova ekspedicija rodila še druge sadove: odkrili in precej podrobno so spoznali področje južnega dela Južne Amerike — Patagonijo in stočje Ognjene zemlje z največjim južnoameriškim otokom. Mornarjem, ki so ujeli prve domačine, so padla v oči najprej izredno velika stopala divjakov, zato so imenovali odkrito zemljo Patagonija, kar pomeni »Dežela velikonočev«.

V Patagoniji so živeli takrat še Tihuelči, eno najbolj divjih plemen Indijancev. Tihuelči so bili nomadi,

katerih oblačilo je bil le nekakšen usnjani predpasnik iz kož divjih koz. Ukvartili so se izključno z lovom. Pred mrazom in snegom so jih varovali šotori, narejeni prav tako iz kož divjih koz.

Za Patagonijo je značilna izredno ostra klima s stalnimi mrzlimi vetrovi in snegom. Zemlja je v glavn-

nem neplodna, rastlinstvo zelo revno in vpliv letnih časov neznanen. Če se podamo z ladjo okrog obal Patagonije, zasledimo le manjša naselja ob morju. Morske plitvino so polne delfinov in tjuhov, ob obali pa najdemo morske leve in mnogice pingvinov.

Pojav plime in oseke je ob patagonskih obalah podoben veličastni igri narave: vsakih šest ur se lahko čudimo nenadnemu in hitremu upadanju vode, kar napravi vtis, kot da se vdirajo vodne mase naravnost v zemljo. Prav tako nagel je pojav plime, ko voda zopet dere z izredno naglico proti položni obali.

Patagonija je približno štirikrat večja od Jugoslavije, ima pa le nekaj tisoč prebivalcev. Edino bogastvo te izredno redko naseljene zemlje so velike črede ovac — racunajo, da jih je okoli dvanajst milijonov — ki tava po neskončnem prostranstvu in iščejo hrano, pogosto globoko pod snegom. Rastlinstvo je tako revno, da rabi vsaka ovea približno 10 do 20 ha površine za svoje vzdrževanje. Tudi lisic in volkov je precej, vendar niso krivočni in ne nadlegujejo čred, čeprav so farme oddaljene druga od druge tudi 300 km in še več. Ko po štirih letih dobijo ovce majavo zobovje, jih zakoljejo. Meso in volna sta edino bogastvo Patagonije.

Prebivalci so v glavnem belci. Prvotni priseljenci, povečini pustolovci, so na najbolj nečloveški način iztrebljali domačine Indijance. Še 1920. leta so prirejali nanje prave pohode in jih v divjem lovju za visokimi premijami, ki so bile razpisane na glave ubitih Indijancev — domala iztrebili.

B. B.

Ja, dragica, vse življenje se bova spominjala na te naše ljubavne sestanke.

EMIL FRELIH:

PO MORJU MED SVET

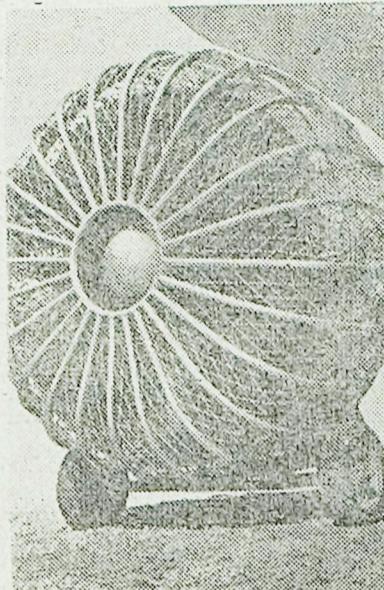
Na svoji poti po Sredozemlju je tovariš Emil Frelih napisal bogat potopis in ga tudi opremil s fotografijami. Objavili bomo v nekaj nadaljevanjih najbolj zanimive izvlečke. Skusali bomo izbrati odломke, v katerih naš znani popotnik priopoveduje zlasti o deželah Severne Afrike, kjer je dvakrat vroče: vroče, ker je pač vroče, in vroče, ker je vroče kolonialnim silam, ki imajo te dežele pod svojo okupacijo. V deželi vre v pravem menu besede in francoska vlada bo imela dovolj opravka, da zadevo reši častno v soglasju s človečanskimi načeli. Zanimivo pa je, da je tudi v teh deželah in pri tamkajšnjih narodih naša socialistična domovina zelo visoko cenjena in ugledna, o čemer se je lahko tudi pisatelj na svoje oči in ušesa prepričal. Prepustimo torej besedo kar njemu.

DVA SVETOVA

Ze iz daljave smo opazili morje raznobarvnih luči v mestu, ki se lahno vzpejna v gric. Na obrežju so nas pozdravile mogočne, do petnajst nadstropij visoke moderne palače. Špet ni bilo nikogar od oblasti v pristanišču. Odšli smo v mesto povsem svobodno. V pristanišču samem je majhen buffet, iz katerega je bilo slišati med kričavo glasbo govorjenje in smeh. Približali smo se in skozi okno videli v prostoru skupino mornarjev v družbi razposajenih deklet. Tudi zunaj so se nam približale prijateljice noči, vendar zanje ni bilo časa ne denarja. Ogledati smo si hoteli utrip nočnega življenja v mestu samem.

LEPA STAROST

Azis Agabekova iz Esentuka v SZ je pred kratkim praznovala 120-letnico rojstva. Kljub visoki starosti je še čila in zdrava in ni dolgo, ko je še delata v kolhoznih vinogradih. Rodila je 21 otrok, Ena njenih hčerk je sedaj stara 96, druga pa 92 let. Vseh vnukov ima 35.

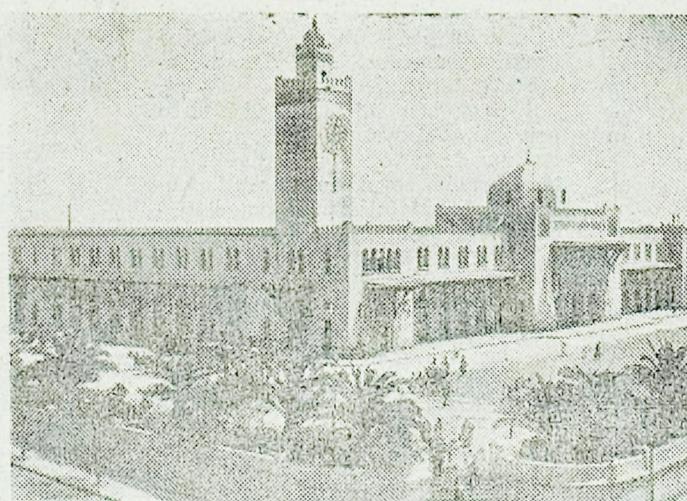
Gotovo ste že videli vihar na filmskem platnu, Napol izčrpali ljudi, ki se s poslednjimi močmi borijo z snežnim metežem, drevesa, ki se ločijo kot bilke — vse prav tako, kot bi se v resinci dogajalo. Sicer pa naj se tudi. Za to poskrbi stroj, ogromen ventilator, ki piha s takšno močjo kot najmočnejši orkan.

To naj bi bilo v zraku isto kot je na zemlji kolo. Helikopter je narejen za dve osebi in leti s hitrostjo do 100 km na ur. Vse lepo — tudi upravljanje ga ni težko — le cena je še malce visoka. Stane najmreč toliko kot štirje novi avtomobili.

V PRISTANIŠČU ORANA

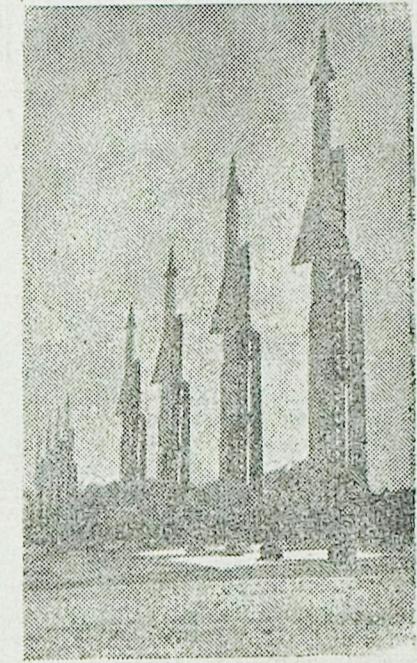
Z mlajšima Beogračanoma, slikarjem in novinarjem, sem se povzpelo po strmi stopnicah na gornjo cesto. Med potjo so se nam dobrohotno nasmihali temni obrazci domačink, ki so se ponujale v zabavo. Po nekaj ovinkih med visokimi stavbami, smo bili kmalu na široki cesti samih mogočnih stavb v najrazličnejših slogih. Po cesti so drveli avtomobili, gruče ljudi so prihajale iz lokalov ali vstopale vanje. Pomešali smo se medjne in vstopili v razkošen nočni lokal. Črnski orkester je spremjal nekaj plesnih parov, ki so se tesno stisnjeni zvijali v divjem ritmu, z glavami našlonjenimi na ramena. Takoj je pristopil natakar v fraku in nam ponudil prostor blizu žensk, ki so lahno oblecene

Železniška postaja v Oranu

ELEKTRONSKI MOŽGANI

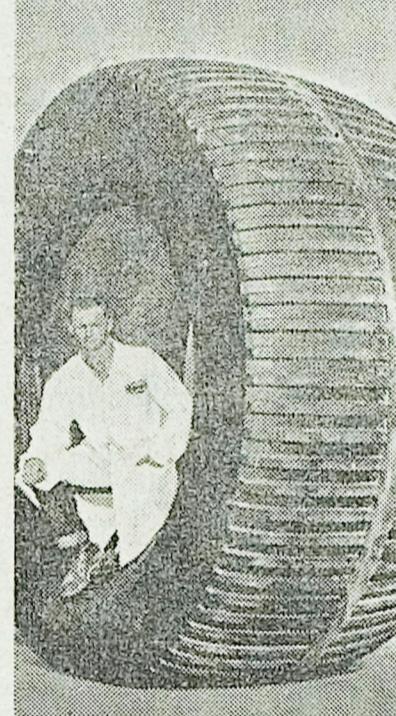
Neka ameriška tovarna zdravil se je pred kratkim znašla pred veliko težavo: primanjkovalo ji je imen za vrsto novih proizvodov. Kmalu pa so prišli do sijajne zamisli. Nabavili so najnovejši tip elektronskih možganov za 40.000 dolarjev. »Zahtevali« so od njih, da jim navadejo vse kombinacije besed z določenimi končnicami, ki jih običajno imajo zdravil. Kmalu so dobili odgovor. Novih nazivov je bilo toliko, da bi lahko z njimi naplnili 42.000 knjig. Da bi nekoliko zmanjšali preveliko izbiro, so odvrgli iz kombinacije nekatere besede in namesto prvotnih 30 končnic so jih izbrali samo 10. V teku dveh ur so zopet dobili odgovor. Tovarna ima sedaj na razpolago dovolj imen. »Elektronski možgani« pa so tuudi drugače izkazali ob tej priložnosti: »izustili« so ploho besed, ki v dostojni družbi nikakor niso primerne.

»Nikea — tako so dali ime te vrste raketam — je plod več kot desetletnega dela ameriških znanstvenikov. Raketa je namenjena za protiletalsko obrambo. Dolga je nad 6 metrov, njen premer je 30 cm. Tehta nekaj več kot eno tono. Raketa je opremljena z tremi radarji, vodičem po jo z zemlje. Pravijo, da je že doseg najbolj učinkovito protiletalsko orožje, ker da sploh ne more zgrešiti svojega cilja.

NAJVVIŠJI EVROPEJEC

Največji človek v Evropi je prav gotovo Holandec Jan van Albert, ki je visok 269 cm. Ob rojstvu je tehtal 8 kg. Nosi čevlje številka 63 in klobuk 72. Ce si hoče sešiti novo obleko, mora kupiti 8 metrov blaga.

Tako velike pnevmatike so morali izdelati, da bi lahko »obulili« ogromen stroj za poravnavanje zemljišča. Gume so visoke 3 m, široke pa 1,20. Vsaka stane okrog milijon dinarjev.

ODIŠAVLJEN ČASOPIS

Neki švicarski dnevnik je v svrhu povečanja števila svojih bralcev ter naročnikov prišel na originalno zamisel. Ko so bralci kupili novoletno številko, so presenečeni obstali: iz časopisa se je širil močan in prijeten vonj po jasminu. Direktor dnevnika trdi, da odišavljen časopis bolj pritegne bralce kot barva ali naslov.

NEOVRLJIV DOKAZ

Mojster Jaka se ni branil dobre kapljide. Spostoval je svetega Vinča in ga pridno obiskoval v njego vrem obokanem svetišču. Pa so se našli prijatelji, ki bi radi spreobrnili mojstra. Med njimi je bil tudi učitelj, ki mu je učeno razlagal, kako uživanje alkohola škoduje zdravju. »Saj že vidim na tebi, kako iz dneva v dan vse bolj provadša, je na koncu podprt svoje prečiščevanje. »Roke se ti že tresejo, vsak dan si šibkejši in če bo šlo tako naprej, ne bo dolgo, ko še želite ne moč mogel več držati.«

Jaka ga je mirno poslušal do konca, nato pa ga je povabil k sebi v klet. Tam je pograbil velik sod in ga dvignil visoko nad glavo ter se zmagovito zarežal:

»Vidiš, ko sem pred mesecem dni kupil ta le sod vina, sem ga komaj premaknil. Danes ga dvignem kot igračko, čeprav sem vsak dan pridno pil!«

sedele za mizo same in takoj uprle v nas svoje bistre oči. Zahvalili smo se ljubeznivosti natakarja in odšli iz lokal. Zanimalo nas je samo, kako izgleda takšen lokal na afriških tleh, pa se v ničemer ni razlikoval od evropskih nočnih zavabišč, razen morda po temnopoltih ženskah. Pot nas je vodila v središče mesta in našim radovednim očem so se odpirale nove zanimivosti. Ustavili smo se pri malem parku, kjer je našo pozornost pritegnila oranska katedrala v bizantinskem slogu in pred njenim stopniščem pozlačen kip francoske junakinje Jeanne d'Arc.

Za precej smo se oddalili, zato nam je narekovala previdnost, da se ne bi izgubili, držati se rajši smeri, ki je vodila k pristanišču. Nekoliko smo le zašli, vendar smo se kmalu znašli pred krasno stavbo s kupolo in stolpom. Njen mavrski slog nas je kljub pozni urti privlačil, da smo si jo hoteli še pobliže ogledati. Domnevali smo, da je stavba morda muzej ali džamija ali pa sultanov dvorec. Kako smo bili presenečeni, ko smo ugotovili, da je ta nenavadna in slikovita zgradba oranska železniška postaja.

ŽELEZNIŠKA POSTAJA V ORANU

Prehodili smo nato skoraj vse glavne ulice v središču mesta in se tako najbolje priučili orientaciji za drugi dan. Strmeli smo nad razkošjem izložb, ki se kosajo lahko z vsemi najlepšimi v evropskih centrih, nad izgledom modernih cest, stavb in mestnih lokalov. Posedli smo na ograjenem pločniku kavarne ob eni izmed najprometnejših cest in opazovali vrvenje ulice. Iz lokalov, modernega po vseh načelih sodobne arhitekture, se je skozi široka odprta okna slisala sentimentalna melodija orientalske glasbe. Avtomobili, parkirani vzdolž ceste, so se bleščali v razkošju barv prizigajočih se in spet ugašajočih se neonskih luči, last gospode v elegantnih svetlih poletnih oblekah in globoko dekolтирanih dam, ki so posedali v kavarni. Zraven se je bočil velik svetlobni napis »Central hotel«, iz katerega so prihajali in spet odhajali livrirani beli in črni strežaji in boji.